

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAĞCILIK SEKTÖRÜ VE ÜZÜM
ÜRETİCİLERİNİN SORUNLARININ
ARAŞTIRILARAK ALINACAK TEDBİRLERİN
TESPİT EDİLMESİ MAKSADIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
MANİSA VE İZMİR ÇALIŞMA ZİYARETİ
TOPLANTI
TUTANAKLARI

—●—
27 Mart 2018 Salı
—●—

ERTÜRK TARIM ÇALIŞMA ZİYARETİ TOPLANTISI
SARUHANLI ZİRAAT ODASI ÇALIŞMA ZİYARETİ TOPLANTISI
ÖZGÜR TARIM ÇALIŞMA ZİYARETİ TOPLANTISI
İZMİR VALİLİĞİ ZİYARETİ
EGE İHRACATÇI BİRLİKLERİ ÇALIŞMA ZİYARETİ TOPLANTISI

ERTÜRK TARIM ÇALIŞMA ZİYARETİ TOPLANTISI

27 Mart 2018 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.55

BAŞKAN: İsmail BİLEN (Manisa)

BAŞKAN VEKİLİ: Necip KALKAN (İzmir)

SÖZCÜ: İbrahim Halil FIRAT (Adıyaman)

KÂTİP: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

BAŞKAN – Toplantıyı açıyorum.

Ersan Ağabeyciğim, hem siyasetçi hem ihracatçı hem de üretici olarak sizi ziyarete geldik.

ERTÜRK TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI ERSAN ATILGAN – Sağ olun, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Bunu Orhan Bey duysun diye söylüyorum.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Süper, kutluyorum.

BAŞKAN – Yani her tarafında bulunmuş bir insan.

MANİSA TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI SADIK ÖZKASAP – Hayırseverliği...

ERTÜRK TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI ERSAN ATILGAN – İsmail, çok fazla üfürme, bu kadar yeter.

BAŞKAN – Bizim de ağabeyimiz.

ERTÜRK TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI ERSAN ATILGAN – Sağ ol.

BAŞKAN – Kendisinden çok şey öğrendiğimiz, iş adamlığından, dürüstlüğünden, ticaretinden, hayırseverliğinden istifade ettiğimiz, şehrimizin yetiştirdiği güzel bir insan. İnşallah, evlatları da öyle, damadı, Gürkan Bey...

Ersan Ağabey sağlığı sıhhati nedeniyle gelip gitmiyor, bizim için, Komisyon için bugün özellikle gelmiş, kendisini de çok yormadan hemen girelim dedik, istirahate çekilecekse de...

Bize tavsiyeleri olur mu? Sektörü araştırıyoruz, üzümü araştırıyoruz Ersan Ağabey. Üzümde sıkıntımız nedir, talep nedir? Zaman zaman arz fazlası yaşandığı yıllarda, dönemlerde üretici, müstahsil biraz şikâyet ediyor haklı olarak, özellikle küçük üreticilerin beklentileri var. Birlik var -TARİŞ'ten Mübaccel Hanım'ı görünce hemen aklıma geldi- Birlik de diyor ki: “Bana kamu biraz destek olsun.”

ERTÜRK TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI ERSAN ATILGAN – Onlar hep destek ister, TARİŞ'çiler hep destek ister.

BAŞKAN – “Benim de üyelerim var, 20 bine yakın üyem olduğu için de onlara birtakım katkılar sunayım.” diyor. İhracatçılarımız var, ihracatçılarımız da diyorlar ki: “Bize biraz katkı sunarsanız biz bu ülkenin değerini özellikle de şehrin markası hâline dönüşmüş Türkiye'ye de milyar dolara yakın döviz girdisi sağlayan bu ürünü daha iyi tanıtalım, daha fazla pazarlayalım ama iç tüketimimize baktığımızda iç tüketimimiz maalesef Avrupa Birliğinin bir kısım ülkelerinden daha az.” Bunun geliştirilmesi için ne yapabiliriz? “Okul üzümü” deniyor, kamu kurumlarında, özellikle de askeriye de bu daha fazla tüketilebilir mi, teşvik edilebilir mi? Benim de sözüm, diyorum ki: Önce biz yiyeceğiz, sonra birilerine bunu tavsiye edeceğiz. Biz yemeden bunu tavsiye edersek hiçbir kıymetiharbiyesi olmaz.

Bu kadar özetledikten sonra sizin bize tavsiye edeceğiniz, sektörde gördüğünüz sıkıntılar varsa onları alacağız, müsaade isteyeceğiz Ersan Ağabeyciğim.

ERTÜRK TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI ERSAN ATILGAN – Efendim, teşrifinizden dolayı hepinize teşekkür ediyorum. Hoş geldiniz.

Değerli milletvekillerim, büyüklüklerim, hakikaten çekirdeksiz kuru üzümümüz bugün dünyanın en iyi üzümlerinden bir tanesidir. Tabiri bilerek kullanıyorum, “dünyanın” diyorum. Şu üzüm fevkalade kaliteli, leziz, güzel bir üzüm, Avrupalı da bunun farkında. Bu üzümü ihraç ediyoruz 250 bin-300 bin ton civarında ama zaman zaman rekolte dolayısıyla fiyatlarda inişler çıkışlar oluyor. Şu çekirdeksiz kuru üzüm çok kıymetli bir üzüm ve Avrupalı bunu pek çok yerde kullanıyor. Eskiden annelerimiz biz ilkokula giderken cebimize üzüm, leblebi koyardı, öyle yerdik. Şimdi, Antep fıstığı çıktı, şunlar çıktı, bunlar çıktı, artık çocuklarımız yemiyor bu üzümü Ahmet Bey, yemiyor artık yani yediremiyoruz yeni kuşaklara.

PROF. DR. AHMET ALTINDIŞLI – Televizyon reklamları da iyi çalışıyor çocuklar üzerinde.

ERTÜRK TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI ERSAN ATILGAN – Evet evet. Benim bir bakkal amcam vardı, Allah rahmet eylesin, derdi ki: “Televizyonda o gün hangi reklam ürünü çıktıysa hemen ertesi gün çocuklar gelip onu istiyor.” Yani insanoğlu bu kadar çok böyle adapte oluyor o tip yeniliklere.

Çekirdeksiz kuru üzümün Avrupalılar değerini tam biliyorlar. Ben birkaç defa gittim Avrupa’ya. Onların “müslü” diye bir yemekleri var, katkıları var, yulaf ezmesinin içine üzüm, incir, kayısı koyuyorlar, sıcak sütle beraber karıştırıyorlar, böyle kaşık kaşık içiyorlar bizim tarhana çorbası içtiğimiz gibi çünkü bunlar enerji veriyor, hem üzüm hem incir hem kayısı enerji veriyor. Adamlar sabah sabah sütle beraber enerjilerini alıyorlar, biz maalesef bunları yiyemiyoruz, Türkiye’de tüketemiyoruz yani bunları. Hakikaten arkadaşlar, Türkiye zengin bir ülke bu tür olaylarda ama halkımız bunları kullanmaya alışmadı, alıştıramadı, nedense fazla tüketmiyorlar. Buna rağmen bu ürünlerin değeri hâlâ devam ediyor. Efendim, kayısı, incir, üzüm, hakikaten bunlar çok değerli ürünler ama zaman zaman kullanılıyor, zaman zaman kullanılmıyor falan.

Çekirdeksiz kuru üzümle ilgili bir sıkıntımız yok Sayın Milletvekilim. Şöyle söyleyeyim: Ürettiğimiz her üzümü dışarıya satabiliyoruz, dışarıdan talep var ama üretim fazla olduğu zaman -tabii, arz-talep dengesi- fiyatlar düşüyor. Şu anda 5.600 lira falan, iyi bir paradır bu, 5.600 lira, köylüyü de tatmin eden bir paradır, üreticiyi de tatmin eden bir paradır ama bazen gevşiyor, bazen çıkıyor falan, tamamen arz-talep meselesi çünkü bunu üreten köylünün beklentisi var, tutuyor elinde, satmıyor her istediğiniz zaman, fiyatlar da ona göre hareketleniyor. Üzüm bir değerdir, hakikaten bir değerdir. Biz farkında değiliz onun ama çok kıymetli bir meta, incir gibi, kayısı gibi, bunlar çok önemli bölgesel, ekolojik meyveler. Her yerde olmaz bu üzüm, Manisa’da oluyor, Gediz Ovası’nda, Akhisar’ı biraz geçseniz olmaz, Kula’ya çıkarız olmaz yani ekolojik bir meyve, burada olan bir meyve, incir Aydın’da olduğu gibi, kayısı Malatya’da olduğu gibi yani doğanın verdiği birtakım şeylerle, güneşle, iklimle oluşan bir meyve. Ama şu anda biz bu üzümü değerlendiriyoruz, ihracatını yapıyoruz ve dünyada da tutulan bir üzüm, şu yediğimiz üzüm çekirdeksiz kuru üzüm. Çekirdekli üzüm çoktur Anadolu’nun pek çok yerinde, yersiniz, ağızınıza tıkr tıkr çekirdek gelir, o çekirdeğin ayrı faydaları var insan vücuduna ama şu üzümü yerken dişinize hiçbir şey gelmez, böyle yersiniz, fevkalade güzeldir.

Benim dikkatimi çeken bir şey oldu Avrupa’ya çıktığımda, gezdiriyorlar bizi, fabrikanın bir bölümüne girdim, AR-GE bölümü, 15-20 kız bu üzümlerle ilgili araştırma yapıyorlar, çalışıyorlar orada neyi nasıl yaparsak insanlığa takdim edebiliriz diye. Avrupalı bir üzümü veya diğer maddeyi bulduğu zaman onu halka nasıl yedirebiliriz, nasıl beğendirebiliriz diye uğraşılıyor, bu konularda AR-GE’ler, araştırmalar yapıyorlar, bizde maalesef bu araştırmalar yok, üzüm mü üzüm, tamam, annelerimiz

cebimize leblebiyle beraber koyardı, yedik okula giderken falan. Şimdi, bunun alternatifi çıktı, çocuklar artık Antep fıstığı istiyor, başka bir şey istiyor, şunu istiyor, bunu istiyor, üzümümüz maalesef ikinci planda kaldı. Çocuklarımıza şimdi üzüm versek yemiyorlar yani, yediremiyoruz. Ama dünya daha bunun farkında, “dünya” diyorum bakın üstüne basarak. Bu üzümü çeşitli olarak değerlendirebiliriz.

Gürkan, orada “okul üzümü” diye verdiğimiz küçük paketlerden var mı, getirebilir misin? Bu, Hükûmetin projesi, okullara dağıtılıyor bunlar. Böyle hemen şuradan keserek çocuklar bunu yiyorlar ilkokullarda. Üretimi artırıyoruz.

MANİSA TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI SADIK ÖZKASAP – Çocuklarda şimdiden bir farkındalık yaratmak, üzümü şimdiden onlara benimsetebilmek, bir tat oluşturmak için.

BAŞKAN – Bunu sadece öğrenciler değil, zaman zaman yetişkin insanların da tüketmesi lazım ki enerji alabilsin. Mesela, içtiğimiz birtakım sular ya da meyve suları ya da “meyve suyu” adı altında bize sunulan gazlı içecekler demir eksikliğine sebebiyet verirken bunlar da takviye yapıyor, değil mi Ahmet Hocam?

PROF. DR. AHMET ALTINDİŞLİ – Çok doğru, özellikle kan hapının bire bir eş değeri.

BAŞKAN – Gürkancığım, senden de genç bir işletmeci olarak üç beş cümle alalım, ondan sonra işletmeyi bir gezip müsaade alacağız.

ERTÜRK TARIM İŞLETME MÜDÜRÜ GÜRKAN ATILGAN – Teşekkür ederim.

Soğuk ve don riski yaşanmadığı yıllarda bölgemizde kuru üzüm yaklaşık 300-350 bin ton civarında üretilmektedir ve bu üzümün de yaklaşık yüzde 85’i Manisa ili sınırları içerisinde üretilmektedir. Bu 300-350 bin ton rekolte de dünya rekoltesinin yaklaşık yüzde 25’idir yani normal şartlarda dünyada en fazla üzüm üreten ülke Türkiye’dir, arkasından Amerika Birleşik Devletleri gelir. Ama biraz evvel Sayın Vekilimin dediği gibi bizim iç tüketimimizde problem var. Bugün Amerika 300 bin ton civarında ürettiği üzümün yaklaşık 200 bin tonunu kendisi tüketmektedir ancak 100 bin tonunu ihracata ayırmaktadır. Oysaki benzer üretim yapan ülkemiz ise rakıda kullanılan üzümle beraber 50-60 bin ton civarında ancak üzümü iç piyasada tüketebilmektedir. Burada sanıyorum iç tüketimi artırma konusunda bir şeyler yapmamız lazım. Tarım Bakanlığımızın, Tarım Kredi Kooperatiflerinin ve bu Okul Üzümü Projesi bu işe çocuk yaştaki insanlara üzüm yeme alışkanlığını kazandırmak amaçlı başlamış bir projedir. Eğer biz burada başarılı olabilirsek, iç tüketimimizi 100 bin tonlara taşıyabilirsek bize bu rekolte sıkıntı olmaz.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Bir şey soracağım burada, okullar bir yılda ne kadar ton tüketmiş oluyor acaba, okullara verilen ne kadar bir yılda?

ERTÜRK TARIM İŞLETME MÜDÜRÜ GÜRKAN ATILGAN – Sanıyorum bu üzüm Türkiye’deki bütün okullara dağıtılmıyor, şu anda genelde Ankara’nın doğusunda bu projeler başlatıldı.

MANİSA TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI SADIK ÖZKASAP – İlk etapta 8 bin ton civarındaydı.

TARİŞ ÜZÜM TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ AR-GE MÜDÜRÜ DR. MÜBECCEL TOPUZOĞLU – İlk dönem için 6 bin ton, toplam 8 bin ton.

MANİSA TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI SADIK ÖZKASAP – Haftada iki gün dağıtıldı Başkanım.

BAŞKAN – İlkokul talebelerine verilen yalnız...

TARİŞ ÜZÜM TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ AR-GE MÜDÜRÜ DR. MÜBECCEL TOPUZOĞLU – 25 gram.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Zaten ilkokullara verilmeli.

ERTÜRK TARIM İŞLETME MÜDÜRÜ GÜRKAN ATILGAN – Türkiye’nin üzüm rekoltesiyle ilgili yani rekoltenin fazla olmasıyla ilgili bence bir sıkıntısı yok. Burada sıkıntı rekoltenin üçte 2’sinin aşağı yukarı her yıl sezonun ilk iki ayında üzüm işletmelerine gelmesidir. Yani arz bu kadar hızlı bir şekilde geldiği zaman buna işletmelerin ne deposu yetiyor ne de parası yetiyor, finansmanı yetiyor.

Uzun yıllardan sonra bu yıl ilk defa Tarım Bakanımızın talimatıyla bir taban fiyat uygulamasına geçildi ve bence bu uygulama çok başarılı oldu bu yıl ve 4 TL civarında ayakları yere basan bir fiyatla bu taban fiyat açıklandı. Oysaki geçmiş yıllarda olduğu gibi popülist davranılıp 4,5 TL veya 5 TL gibi bir taban fiyatla bu iş yapılsaydı çok daha fazla miktarda gereksiz üzümlü devlet alacaktı ve belki bu kamuya uzun vadede yük olacaktı. Bence bu taban fiyat uygulaması önümüzdeki yıllarda da devam etmeli ama yine ayakları basan şekilde taban fiyat uygulaması olmalı.

MANİSA TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI SADIK ÖZKASAP – TMO’yla devam edelim diyorsunuz değil mi genel olarak?

ERTÜRK TARIM İŞLETME MÜDÜRÜ GÜRKAN ATILGAN – Bence önümüzdeki yıl özellikle üzüm üretiminin bol olduğu, 300-350 bin ton olduğu yıllarda mutlaka devletin taban fiyat açıklaması lazım. Mesela, bu yıl eğer 4 lirayı açıklamasaydı 3,5 liraya kadar üzüm düşebilirdi ve devlet bunu bu sene 5-6 bin ton civarında üzüm alarak kontrol etti yani çok fazla da bir üzüm almadı. Yani burada nasıl söyleyeyim, kaba tabirle aba altından sopa gösterdi ihracatçıya, çok fazla alınmadı yani 5 bin ton civarında bir rakam alındı. Ama dediğim gibi mesela 4,5 TL veya 5 TL deseydi belki 20-30 bin ton üzüm alırdı, o da kamunun üstüne bir yük olurdu. Önümüzdeki yıl da bence mutlaka bu taban fiyat uygulaması devam etmeli.

Burada yalnız bizim... Şimdi, birkaç gündür siz Ege’de dolaşıyorsunuz, bütün paydaşların üzerine düşen sorumluluklar var yani çiftçinin de burada üzerine düşen sorumluluklar var, Tarım Bakanlığının da ihracatçının da. Çiftçinin üzerine düşen en büyük sorumluluk maalesef biz bugün hâlâ daha başta Almanya olmak üzere Avrupa Birliği ülkelerinde ilaç kalıntısı üzerine çok büyük problemler yaşıyoruz. Almanya’nın en büyük süpermarketleri Aldi, Edeka, bunlar hâlâ son üç yıldır Türkiye’den üzüm almamakta, çok daha pahalı olmasına rağmen gidip Güney Afrika’dan üzüm almaktadır. Önümüzdeki yıl da hâlâ Güney Afrika’dan almak için bağlantılar yaptığını duyuyoruz, bu haziran-temmuz ayında belli olacak. Bu yıl Tarım Bakanlığı gübrede çok güzel bir uygulama başlatıyor “GTS” diye.

PROF. DR. AHMET ALTINDIŞLI – Çok özür dilerim, yeni konuya geçtiniz ama bu söylediğiniz çok önemli bir konu.

ERTÜRK TARIM İŞLETME MÜDÜRÜ GÜRKAN ATILGAN – Devam edeceğim o konuya.

PROF. DR. AHMET ALTINDIŞLI – Bu kalıntının tipini de kayıtlara geçtiği için söyler misiniz?

ERTÜRK TARIM İŞLETME MÜDÜRÜ GÜRKAN ATILGAN – Onu da söyleyeceğim.

Burada şimdi, iki tür problem var: Bir, maalesef, hâlâ bilinçli ya da bilinçsiz bazı üreticilerimiz bağlarda ruhsatlı olmayan ilaçlar kullanmakta. Biz bunu yapmış olduğumuz analizlerde yakalıyoruz, Ege İhracatçı Birlikleri de yapmış olduğu bağımsız analizlerde bunu yakalıyor. Bir de “çoklu kalıntı” dediğimiz bir problem var. Çoklu kalıntı da problem şu: Zamanında Tarım Bakanlığımızdan bağlardaki çeşitli hastalıklar için pek çok firma ruhsat almış yani -İl Tarım Müdürlüğümüz daha iyi bilir ama- bağlarda sanıyorum 100’ün üzerinde ruhsatlı ilaç var. Şimdi, burada çiftçi kendi tercihiyle veya zirai ilaç bayisinin ticari kaygısıyla onların yönlendirmesiyle... Herkes farklı ilaç kullanıyor ve biz bugün bazı üreticinin üzümünde 10, hatta 15 değişik pestisit buluyoruz. Avrupalı da diyor ki: “Avrupa Birliği limitlerini aşmamasına rağmen bu kadar çok pestisit bir üzümde olmamalı.” Burada Tarım Bakanlığının üzerine düşen görev mümkün olduğunca buradaki ruhsatlı ilaçları bence sınırlamalı ki çiftçi her ilacı kullanmamalı veya kullanmamalı.

İkincisi de bu yıl Gübre Takip Sistemi'ne geçiliyor bildiğim kadarıyla, çiftçi istediği kadar gübreyi alamayacak, istediği miktarda gübreyi atamayacak ama bence bu işlem önce ilaçtan başlamalıydı.

BAŞKAN – İlahta da var bu sene.

TARİŞ ÜZÜM TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ AR-GE MÜDÜRÜ DR. MÜBECCEL TOPUZOĞLU – Karekod sistemine geçildi.

ERTÜRK TARIM İŞLETME MÜDÜRÜ GÜRKAN ATILGAN – Yani ben nasıl bugün kendim gidip bir eczaneden antibiyotik alamıyorsam, hatta ve hatta benim geçmişe dönük hangi ilaçları kullandığımı sistem görebiliyorsa artık bugün zirai ilaç bayilerinde de çiftçinin attığı bütün ilaçlar bilgisayar ekranında görülmeli, üretici kayıt defterinde görülmeli ve bunlar olmadan ürününü satamamalı bence.

İkinci aşamaya gelelim, siz nasıl bugün öğrenciye okulda ödev veriyorsunuz, ders anlatıyorsunuz, en son da ne yapıyorsunuz, bir sınava tabi tutuyorsunuz bilgisini ölçmek için, bizim burada en çok atladığımız nokta bu. Üreticiye il tarım müdürlüklerimiz eğitim veriyor, zirai ilaç bayilerimiz “Şu ilaçları atmayın.” diyor, bunların hepsi lafta kalıyor maalesef. En son da kontrol var mı? Yok. Yaptırım var mı? Yok. Yani burada olması gereken şu: Hasat zamanına yakın temmuz-ağustos aylarında gerekirse her üreticiden -bugün pestisit analizi çok pahalı bir şey değil, 50 TL civarında- numune alınmalı ve çiftçinin eğer üzümünde yasaklı madde varsa mutlaka ve mutlaka cezai yaptırım uygulanmalı. Ne olabilir bu? Desteğini kesmek olabilir, belki çok daha ileri aşamasında üzümünü imha etmek olabilir. Bizler de bu iş için katkıda bulunabiliriz. Bakın, ben size çarpıcı bir rakam vereyim, ilk beş ayda, eylül'den ocak ayına kadar sadece Ertürk olarak laboratuvarlara ödediğimiz para 200 bin TL, beş ayda, çok ciddi bir para veriyoruz. Bunları vermezsek zaten Avrupa'daki müşterimizle çok büyük problemler yaşarız.

Son bir şey daha ilave etmek istiyorum, ben hepinize bir dosya hazırladım, belki vaktiniz olduğunda dosyayı inceleme fırsatı bulursunuz. Bizim ihracatımızda şöyle bir dengesiz dağılım var: Türkiye'nin ihracatı geçen yıl 270 bin ton. Bu 270 bin tonun 218 bin tonu yani yüzde 81'i AB ülkelerine. Türkiye'nin bence en büyük sıkıntılarından biri bu, hepimiz Avrupa'ya yükleniyoruz, hepimiz Avrupa'ya yükleniyoruz. Ama bugün bizim Avrupa Birliği'nden başka üzüm ihraç edecek pek çok yerimiz var. Yine mesela çarpıcı bir rakam, ihracatın yüzde 86'sını 13 ülkeye yapıyoruz. Bakın, bütün dünyada sadece 13 ülkeye yüzde 86'sını yapıyoruz yani hepimiz bir pazara sıkıştık. Ben mesela sadece bir örnek vereyim bunlardan, bu örnekler daha çoğaltılabilir, bugün Uzak Doğu mesela, Çin, Japonya, Kore. Bu rakamları Japonya'daki müşterimizden aldım geçen hafta bizi ziyarete geldiğinde, Japonya'nın üzüm ithalatı 38 bin ton. Bu 38 bin tonun 33.800 tonunu Amerika'dan alıyor, Türkiye sadece 2 bin ton gönderebiliyor yani Japon pazarında Türkiye'nin gidebileceği daha 30 bin tonluk bir pazar var, aynıysa Çin için de geçerli ama öncelikle bu pestisit konusunu halletmeliyiz. Artı, Uzak Doğu ülkelerinde şöyle bir problem var: İnanın, ürün alımında Avrupa Birliği ülkelerinden çok daha titiz davranıyorlar, çok daha detaycı davranıyorlar. O pazara girmek için kaliteli ürünlerle girmek durumundayız. İkincisi, çok muhafazakâr bir pazar yani kolay kolay partnerlerini değiştirmek istemiyorlar. Ha, burada ne yapılabilir? Tabii, ben ihracatçı olduğum için ihracatçı yönünden bakıyorum. Devlet bu pazarlarda zaten bize fuar için gerekli desteği veriyor yani normalde biz fuarlara katıldığımızda yüzde 50 destek alıyoruz, bu tür hedef pazarlarda fuarlardaki destek yüzde 70, çok güzel. Ama bu uzak ülkelerde yani bizim olmadığımız ülkelerde devlet -ne bileyim- bir navlun desteği verebilir veya ton başına birtakım destekler verebilir. Yani bizim şu sıkıştığımız Avrupa Birliği ülkelerinden artık sıyrılmanız lazım.

Son olarak bir şey daha söylemek istiyorum, ekim ayında Dünya Üzüm Konferansı yapıldı, Ahmet Bey katılmıştır, artık dünyada şöyle bir trend başladı, şeker ve şekerden yapılan mamulleri tüketmeyin trendi başladı. Başta İngiltere olmak üzere Avrupa Birliği ülkeleri bu işi başlattı. Şeker içeren kuru üzüm gibi, kuru kayısı gibi, kuru incir gibi gıdalar uzun vadede dünyada çok popüler olacak. Yani biz bu meyvelerimizin kıymetini bilelim, pazarın önü uzun vadede açık.

PROF. DR. AHMET ALTINDİŞLİ – Çay şekerini kesiyorlar, doğal şeker...

ERTÜRK TARIM İŞLETME MÜDÜRÜ GÜRKAN ATILGAN – Aynen öyle.

Bizim dünyada en büyük rakibimiz, herkes Amerika der, evet, Amerika 300 bin ton civarında üretim yapıyor ama şunu da unutmayalım: Amerika’da son üç yılda, son beş yılda artık üzümün getirisi yüksek olmadığı için bağlar köklenmeye başlandı ve yine Kaliforniya bölgesinde şu anda iklim koşulları müsait olduğu için badem, ceviz, fıstık, erik gibi ürünlere yönelmeye başladılar. Dolayısıyla bize Amerika da rakip olmaktan çıktı.

Yani bizim burada yapacağımız ana hatlarıyla ilaç konusunu biraz kontrol altına alabilirsek, arz konusunda da özellikle sezonun ilk iki ayında devletimiz de piyasada taban fiyatla destek verirse ben 300-350 bin tonluk rekoltenin hiçbir problem olacağını zannetmiyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 11.20

SARUHANLI ZİRAAT ODASI ÇALIŞMA ZİYARETİ TOPLANTISI
İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.50

BAŞKAN: İsmail BİLEN (Manisa)

BAŞKAN VEKİLİ: Necip KALKAN (İzmir)

SÖZCÜ: İbrahim Halil FIRAT (Adıyaman)

KÂTİP: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

BAŞKAN – Toplantıyı açıyorum.

SARUHANLI ZİRAAT ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDOĞAN OKUR - Çok saygıdeğer Üzüm Komisyonu üyesi vekillerim, Sayın Kaymakamım, Belediye Başkanım, Sayın Ticaret Borsası Başkanımız, İl Tarım, İlçe Tarım Müdürlerimiz, değerli çiftçi kardeşlerim, Ziraat Odasının değerli üyeleri, çok saygıdeğer basın mensubu arkadaşlarım; Saruhanlı bugün bir ilki yaşıyor. Böyle güzel bir topluluğun bir araya gelip bizi ziyaret etmeleri bizi onurlandırıyor. Hepsine -ismini unuttuklarım kusura bakmasınlar- ayrı ayrı teşekkür ediyorum. Sayın Hocam, kusura bakmayın, tekrar hoş geldiniz. Hepinize hoş geldiniz diyorum.

Arkadaşlar, bilindiği üzere ilçemiz Saruhanlı, kuru üzümün başkenti olarak tescillenmiş bulunmaktadır. Sayın Vekilim, biz bunun tescil belgesini, marka tescilini bundan üç yıl önce almış bulunmaktayız. Yalnız, işaret tescilini de yaptıracağız, çok yakın zamanda bölge işaretlemesini de yapacağız efendim. Bununla ilgili çalışmalarımız var.

Şimdi, hazır buraya gelmişken çiftçinin bazı sorunlarından hemen bahsetmek istiyorum efendim vaktimiz kısa diye. Bizim üzüm üreticisinin en büyük, başlıca isteklerinden bir tanesi üzümün taban fiyatının sezon başlamadan önce açıklanması efendim. Yani bu nisan-mayıs aylarında üzüm taban fiyatı açıklanırsa çiftçinin ona göre hareket edeceği inancındayız. Bunu sizden rica ediyorum. Geçen yıl Tarım Bakanımız bizim buraya geldiğinde, ağustos ayında ziyaret ettiğinde bir fiyat açıklamıştı. Tabii ki bu fiyatlar bizi ilk zamanlar memnun etmedi ama daha sonra üzüm fiyatlarının hareketlenmesi bizi de sevindirdi, olumlu etkilerde bulundu.

İkinci olarak, bölgesel, havza bazlı projelerde mazot desteği uygulaması üzümde yok efendim. İlçemiz 110 bin dekar üzüm arazisi olan geniş bir ilçe. Yani biz bundan faydalanmak istiyoruz. Bunu Türkiye Büyük Millet Meclisinde dile getirirseniz bizi çok memnun edersiniz efendim.

Devletimizin yapacağı en büyük desteklerden bir tanesi de üzüm için, lisanslı depoculuğun bir an önce gündeme getirilip bir an önce işleme açılması. Çünkü çiftçimiz elindeki mahsulü bir şekilde depolamak zorunda. Depolamadığı takdirde bizim yıllardan beri uğraş verdiğimiz, rahmetli Nuri Sorman Başkanımızın da öncülük etmiş olduğu -Allah rahmet eylesin- “Üzümünü açığa dökme, emanete verme.” sorununu lisanslı depoculukta aşacağımıza inanıyorum. Bunun da bir an önce dile getirilmesini istiyorum.

Zaten bilindiği üzere Okul Üzümü, Akıl Üzümü Kampanyası ülkemizde devam ediyor. Bunun devam etmesinin zaten taraftarıyız. Bunun yanında, efendim, bir de -biz üzümçüler olarak bunu ilk biz başlatalım istiyoruz- doğuda, güneydoğuda görev yapan polislerimizin, askerlerimizin, oradaki halkın bu üzüm paketlerinden sırt çantalarına birer poşet konulmasını istiyoruz efendim. Bunun da üzümün sirkülasyonunu artıracığına inanıyoruz. Hem üzüm bilindiği üzere çok değerli bir ürün, bunun da asker-polis tarafından değerlendirilmesini istiyoruz.

Bunun yanında, konumuzdan dışarıda, çiftçimizin bir sorunu, efendim, bu tarımsal sulamalarda güncelleme diye bir program var, tarımsal elektriklerde. Bunun bir an önce ele alınması lazım. Şu anda çiftçi zaten suyu pamukla içiyor. Elektrik adı altında çiftçimizden 2 milyar, 3 milyar depozit parası alınıyor. Bu da çiftçimiz için çok büyük sıkıntı. Şu anda zaten tam mahsuller satıldı, çiftçimizin elinde bir şey kalmadı. Yani çiftçi bankadan kredi çekip bu parayı ödemek zorunda kalıyor. Bunu da dile getirirseniz çok memnun olacağız.

Bizim sizden isteklerimiz bunlar. Bunları dile getirirseniz Türkiye Büyük Millet Meclisinde bizi çok memnun edersiniz.

Tekrar sizlere hoş geldiniz diyorum. Bizi onurlandırdınız. Şahsım ve Yönetim Kurulu, Meclis üyeleri arkadaşlarım adına, Saruhanlı çiftçisi adına sizlere saygı ve sevgilerimi sunuyorum. Sağ olun efendim, var olun. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Ziraat Odamızın Değerli Başkan ve üyeleri, kıymetli hazırım; ben de vakitten tasarruf etmek adına tek tek saymayacağım. Bugün sizleri, Komisyonumuzun değerli üyeleri ve aynı zamanda uzmanlarımız ve teknik elemanlarımızla yerinde ziyaret edelim, müstahsilimizden ve sizlerden önerileri, alınabilecek tedbirleri, teklifleri raporumuzda değerlendirip başta Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığımıza, sonra da ilgili bakanlıklara sunalım istiyoruz. Bu çaba içerisindeyiz. Üç gündür arkadaşlarımızla -dördüncü günümüze giriyoruz- yoğun bir çalışma takvimiyle arazideyiz.

Önce hepinize hayırlı günler diliyorum. Ankara’da biz sizleri davet etmiştik. Zaten sunumlarınızı almıştık. Belki arkadaşlarımızın bir kısmından şu tepki de gelebilir: “Ya, niye Başkan az konuştu?” Seni savunmak adına da söyleyeyim: Ankara’da ziraat odası başkanlarımızı, borsa başkanlarımızı, ihracatçılarımızı, kooperatifleri ve birlikleri davet ederek onlardan tekliflerini, sıkıntılarını, önerilerini almıştık, kayda geçirmiştik. Bugün de kayıt cihazımız açık. Arkadaşlarımızın her biri notlarını tutuyor, sizden gelen önerileri alıyor, bunların bir kısmını biz de özellikle tavsiye niteliğinde raporumuzda hem Meclis Başkanlığımıza hem de ilgili kurumlarımıza iletmış olacağız.

Sondan başlayayım. Elektrik sorunuyla ilgili haksız bir uygulama var ise bu hususta gelen şikâyetleri ben ilgili Enerji Bakanımıza ilettiğimde “Bununla ilgili bir tane örnek kesilmiş veya zorlanmış bir fatura var ise derhâl gönderin.” dediler. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Başkanımız Mustafa Yılmaz Bey’e de iletmıştim, o da aynı şeyi söyledi, “Varsa bu arkadaşların böyle bir eksik, yanlış, haksız uygulaması, örneğiyle bize gönderirseniz biz oraya müdahale ederiz, bu haksız uygulamaya müsaade etmeyiz.” demişlerdi. Bununla başlayalım.

Madem ekstraları soktunuz araya, bir ekstra da ben sokayım burada. Saruhanlı’nın yaklaşık bin parsel yakın bir mağduriyeti vardı. Kamil Hocam, sizinle de otobüste konuşmuştuk. Altmış yıl önce bir meranın belediyeye tahsis edilmesi, tapuda kayda geçirilmesi ve altmış yıl önceki belediye tarafından buranın parsellenerek vatandaşlara, burada yaşayan insanlara satılması durumundan kaynaklı bir sorunumuz vardı. Onunla ilgili de hemen hemen tüm siyasi partilerimizle ittifak ederek, onlarla görüşerek bu meseleyi anlattığımızda -Özgür Özel kardeşimden de bahsedeyim, teşekkür ediyorum, Erkan Akçay arkadaşından da, onlara da teşekkür ediyorum- bu sorunu onlar da sahiplendiler, “Siz bir teklif hazırlayın, getirin, düzenleyelim.” dediler. Biz de önerimizi sunduk, teklifi hazırladık, verdik, kanunlaştı, yasalaştı ama bürokraside -anlıyorum ki- yine ufak tefek bir sıkıntı var, o da çözülecek. Saruhanlı Belediye Başkanımız Hüseyin Yaralı’yla da sürekli bu meseleyi tartışıyoruz, konuşuyoruz, avukatlarıyla da takip ediyorlar. Millî Emlakla da görüştük, en sonunda o sorun da inşallah minimize edilecek. Yani yasal olarak engeli olmayan herkes oradaki hakkına, hukukuna kavuşmuş olacak. Buradan şu sonuç çıkmasın: Bizi zaman zaman meralara veya hazine yerlerine tecavüz eden arkadaşlar da arıyor

ya da zilyet olan arkadaşlar da arıyor, bu öyle bir mevzu değil. Bu, geçmişte tapuya güvenle gitmiş, belediyeye parasını yatırmış, tapuda tescilini de gerçekleştirmiş arkadaşlarımız için, hemşehrilerimiz için geçerlidir. O mağduriyet de giderilmiş olacak.

Diğer konulara gelecek olursak, arkadaşlar, Denizli'den başladığımız seyahatle hemen hemen bütün ilçelerimizi, Sarıgöl'ü, Alaşehir'i, Salihli'yi, Turgutlu'yu, Manisa merkezi ve Saruhanlı'yı gezdik. Eksik bıraktığımız bir iki ilçemiz kaldı belki, onlara da gitmeyi çok arzu etmiştik ama vakit darlığından, zaman sıkışıklığından oralara gidemedik, Gölarmara, Ahmetli bunların başlıcaları.

Genel olarak hemen hemen her arkadaşımızın ittifak ettiği bir şey var, geçen yıl devreye sokulan Toprak Mahsulleri Ofisi, Tarım Kredi yine devrede olsun. Toprak Mahsulleri Ofisi olduktan sonra Tarım Krediye ne kadar ihtiyaç kalır, onu biliyorum, birincisi bu.

Sadık Başkanım da sağ olsun, ev sahipliği yapıyor, dünden bugüne bizimle beraber dolaşıyor Ticaret Borsası Başkanımız.

Girdi maliyetlerinde iyileştirmeler yapılabilir mi, desteklemeler biraz artırılabilir mi? Biz bunu da konuştuk, anladığımız kadarıyla üzümlle ilgili, tarla bitkilerine biraz daha fazla önem vermiş yetkililer, onları da ilettik. Tarım Bakanlığı yetkilileri inşallah bundan sonraki uygulamalarında üzümü de dikkate alacaklarını, bağcılığına da dikkate alacaklarını söylediler.

Önerinize katılıyorum, herkese üzüm yedirmemiz lazım, sağlık açısından özellikle yani üzümün arz fazlası olmasından kaynaklı bir şey olmadan bunu yapmamız lazım. Avrupa'ya, Amerika'ya baktığımızda üzüm tüketimi fert başına yıllık ortalama 2 kilogram civarında ama bu bizde maalesef bu seviyelerde değil. İlk başta da kendimiz tüketmeliyiz ki tükettiğimiz şeyi de başkasına tavsiye edebilelim. Çocuklarımıza gelişimleri açısından, hem fiziksel hem de zihinsel gelişimleri açısından ve yaşlılarımıza da orta yaşlılarımıza da faydalı olan, besin değeri de yüksek olan bir üründen bahsediyoruz. İlk önce kendimiz bu alışkanlıklarımızı değiştireceğiz, sonra da başkalarına tavsiye edeceğiz. Yani bizzat kendimiz örnek olacağız ki başkalarına da söylediğimiz şey inandırıcı olabilsin. Kendinizin tüketmediği bir şeyi bir başkasına tavsiye etmenizin hiçbir faydası yok. Yani polise, öğrenciye zorla yedirilecek bir mevzu da değil üzüm. Hem gelişimlerine katkı sunacak hem demir eksikliğini giderecek, hatta Komisyonumuza davet ettiğimiz bazı uzmanların tavsiyeleri şuydu -değil mi Ahmet Hocam, siz yoktunuz ama raporları takip ediyorsunuz- kanserin oluşumuna bile engel olabilecek, besin değeri yüksek bir üründen söz ediyoruz.

PROF. DR. AHMET ALTINDİŞLİ – Evet, çok sayıda kansere... Bir de dişi çürütmüyor, bu çok önemli, topluma bu bilgiyi de vermek lazım.

BAŞKAN – Ve doğal bir şeker elde etmiş oluyorsunuz, demir eksikliğini gidermiş oluyorsunuz. Doktorlara gittiğinizde demir eksikliğinden dolayı size takviye ilaçlar veriyor. Tabii beslenmek varken ilaçla besleniyoruz. Bir tarafı yaparken, imar ederken öbür tarafı zarara uğrattıyoruz.

Netice itibarıyla, stok kurumunun oluşması veya lisanslı depoculuğun kurulması yönünde bildiğim kadarıyla Toprak Mahsulleri Ofisimizin bir teşebbüsü var, yine sivil toplum örgütlerimizden kooperatiflerimizin, TARİŞ Üzüm Birliğinin böyle bir teşebbüsü var, böyle bir girişimi var. Onların da taleplerini dikkate alarak belki kırsal kalkınma projelerinin içerisine dâhil edilmesi sağlanabilir ya da KOBİ şartı aranmaksızın birlik ve kooperatiflere... Müstahsili korumak bizim amacımız burada, üreticinin ürettiği emtianın, özellikle de bölgemizde, üzümün başkentinde üzümden elde edeceği geliri maksimum seviyeye yükseltmek, fiyat istikrarsızlıklarının önüne geçmek ve özellikle de sezon başladığında yoğun arzın yaşandığı dönemde hem tüccarın stoklama sorunundan kaynaklı hem de finanstan kaynaklı birtakım yavaş alımların olduğu dönemlerde, Toprak Mahsulleri Ofisi gibi veya Bakanlar Kurulu kararıyla ya da yeni düzenlenecek bir yasayla kendisine bu görevin verileceği bir kurumun oluşması talebi geliyor... Biz de bu hususta inşallah arkadaşlarımızın önerilerine kulak

vereceğiz ve raporlama sürecinde bunlara değineceğiz. Maliyet noktasında da -inşallah- dediğim gibi Bakanlık yetkilileriyle görüştük, bunu raporumuza da dercedeceğiz. Tarla bitkilerine verilen mazot desteğine uygun bir desteğin bağcılığa da verilmesini temin etme noktasında bir çabamız olacak.

Tabii, sadece üzüm değil, bizim bölgemizin bir kısmında da aynı zamanda yaprak da üretilmekte, o yaprağı da nasıl kapsam içerisine alabiliriz ya da o yapraktan elde edilecek geliri nasıl artırabiliriz, ona da bakacağız. Hocalarımız, akademisyenlerimiz bunu raporlayacaklar. Sadece yaprak üreten bağlar mı geliştirmeliyiz çünkü yaprak ve üzümü aynı anda yetiştirmenin de birtakım sıkıntıları var ilaç kalıntılarının dolayısı ama müstahsilimizin de üreticimizin de dikkat etmesi gereken bir husus var, bu kıymetli emtiaya verdiği zahmeti, emeği boşa çıkarmayacak bir çalışma içerisinde olması lazım, bilinçli tarım yapması lazım. İlaçlama noktasında özellikle tecrübesi, birikimi ve ihtisası olan kurumlarımızdan, ilçe tarım müdürlüklerinden, il tarım müdürlüklerinden ve bağlı bulundukları ya da sözleşmeli tarım yaptıkları kurumlardan bu hususlarda yardım ve destek almalılar. Bilinçsiz ilaçlamadan kaynaklı mahsulün değerinin düşmesi ya da ihracattan geri dönmesi de bize, sadece müstahsile değil, o sektörün tamamına ciddi sıkıntılar veriyor, bunlardan da imtina etmemiz lazım.

Ben de hem Başkanımıza hem de bizi kapıda karşılayan Ziraat Odasının değerli üyelerine, Meclis üyelerine teşekkür ediyorum.

Siyasi partilerimizin temsilcileri var, Belediye Başkanımız, Kaymakamımız ve belki de bir iki muhtarımız var, onlara da hem şahsım hem de Komisyon üyesi arkadaşlarım adına teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun teşekkülünü de söyleyeyim: Mecliste grubu bulunan siyasi partilerimizin hemen hemen tamamının önerisiyle kurulmuş, kabul edilmiş bir araştırma komisyonu. Şu anda içimizde Cumhuriyet Halk Partili ve AK PARTİ'li arkadaşlarımız var. Milliyetçi Hareket Partisinden 1 arkadaş bulunduğu için ve mazereti bulunduğu için katılamadılar.

Bir dahaki toplantıda inşallah biz yine bir arada oluruz şehrin vekilleri, temsilcileri olarak ama gelmişken arkadaşlarımızı da size takdim edeyim, hemen solumdan başlayayım: Orhan Sarıbal arkadaşımız, Cumhuriyet Halk Partisinin Bursa Milletvekili; Okan Gaytancıoğlu Bey, Cumhuriyet Halk Partisinin Edirne Milletvekili; Kamil Okyay Sındır Bey, Cumhuriyet Halk Partili ve İzmirli, hem de kısmen de hemşehrimiz sayılabilen bir milletvekilimiz, Bornovalı; Ali Aydınlioğlu Bey, Balıkesir Milletvekilimiz, yine hemşehrimiz. Dün bize refakat eden Kütahya Milletvekilimiz Ahmet Tan kardeşimiz vardı, İzmir Milletvekilimiz Necip Kalkan vardı heyetimizin içerisinde, onlar da bugün İzmir'de bizi karşılayacaklar, İzmir'deki programlara dâhil olacaklar.

Özet olarak, üretici ayağı, ihracatçı, kooperatifler, birlikler, ziraat odaları, ticaret borsaları gibi paydaşların Komisyonumuza gelip bilgilendirmelerinden kaynaklı ve arazide gördüğümüz, arazide elde ettiğimiz verilerden de istifade ederek raporumuzu tanzim edip inşallah görevimizi tamamlamış olacağız.

Biraz yoğun bir program yaptık. Sizden de özür diliyoruz, biraz gecikmeli geldik ama diğer programlara çok geç kalmamak adına biraz süratli hareket edeceğiz. Özet bir şey varsa, bir iki cümleyle arkadaşlarımızdan sual sormak isteyenler varsa onları dinleyelim, müsaade ederseniz biz İzmir'e çok geç kalmadan oraya da hareket etmiş olalım. Meclis Genel Kurulu bugün çalışacak, biz akşam eğer yetişebilirsek Genel Kurul çalışmalarına orada iştirak edelim, değilse ertesi gün hiç olmazsa Türkiye Büyük Millet Meclisinin Genel Kuruldaki çalışmalarına da katılmış olalım.

SARUHANLI ZİRAAT ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDOĞAN OKUR - Efendim, ben bir ilave yapmak istiyordum ama...

BAŞKAN – Siz konuştunuz ama konuşmak isteyen başka arkadaşlar varsa ondan sonra sizden de alalım.

SARUHANLI ZİRAAT ODASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI AYDOĞAN OKUR – Tamam, onlar da konuşsunlar efendim.

İlçe olarak şu anda üzüm üzerindeki kalıntı yani Avrupa'nın istediği binde 5 ppm'in daha altında bir üzüm çıkardık. Yani bu da bizim İl Tarımımızın, İlçe Tarımımızın, ziraat odalarının başarısıdır efendim. Yani şu anda biz ürettiğimiz üzümü hiçbir kalıntı olmayan, temiz bir üzüm olarak piyasaya sürebiliyoruz.

BAŞKAN – Arkadaşlar, teşekkür ediyoruz.

Biz zaten bilgileri hem işletmelerden hem ihracatçılardan alıyoruz. Bu hususta Tarım Bakanlığımızın da desteklemeleri var. Aynı zamanda makineleşmesi, tarımın sanayileşmesi yönünde bunlarda da katkıları var. Özellikle kooperatif ve birliklere bu teşvikler daha yüksek miktarlarda ve hibe oranı daha fazla olmakta, genç ve bayan çiftçilerimize yine bu pozitif ayrımcılık gereği... İlçe tarım müdürlükleri bu bilgileri size aktarabilirler, bunlardan istifade etmenizi yani sanayileşme noktasında da gayretinizin, çabanızın -üyeleriniz için söylüyorum- olmasını biz arzu ederiz. Verilen bu desteklerden mutlaka istifade edin. Birlikte olmaya çalışın. Yeni kooperatiflerle, yeni birliklerle en azından tüccara, art niyetli, spekülative hareketlerde bulunmak isteyen insanlara karşı kendinizi koruma şeyine de alın. Biz de bu hususta üzerimize düşeni yapalım, yapıyoruz da. Desteklemeler de bu anlamda motive edici, destekleyici, yönlendirici. Bu desteklemelerden de mutlaka arkadaşlarımızın istifade etmesini arzu ederiz.

Başkanıma, şahsınızda Yönetim Kurulu üyelerinize, Meclis üyelerinize ve bizi karşılayan arkadaşlarımıza çok teşekkür ediyoruz hem şahsım hem de birlikte geldiğimiz heyetimiz adına sizleri sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Sual yoksa hemen süratli bir şekilde aşağıya ineceğiz.

SARUHANLI ZİRAAT ODASI YÖNETİM KURULU ÜYESİ HALİL DEDEOĞLU - Bu tarımsal sayaçla ilgili, sayaç takılma durumu var, tarımsal pompalarda, sulamalarda. Onun için çiftçinin yükünün daha ağır olacağı düşüncesindeyiz. Bunun için sizlerden bir şey bekliyoruz. Su sayacı takılmasını söyleyecektim.

BAŞKAN – Bir de şöyle düşünebilir miyiz yani israfı da engelleyebilir mi acaba, daha dikkatli sulama yapmamıza da...

SARUHANLI ZİRAAT ODASI YÖNETİM KURULU ÜYESİ HALİL DEDEOĞLU – Zaten damlamaya dönülüyor.

BAŞKAN – Damlamada mı diyorsunuz?

SARUHANLI ZİRAAT ODASI YÖNETİM KURULU ÜYESİ HALİL DEDEOĞLU – Damlamada zaten, sayaç durumunda, çiftçi yükünün biraz daha ağır olacağı düşüncesinde, oradan bir beklentisi var, tarımsal sulamada.

BAŞKAN – Ne kadar? Bir başka sorunu daha konuşmak icap edecek de onu da açarsak işin içinden çıkamayacağız. Bu çiftçi koruma her yerde yaygın değil. Bu sayaçları ne kadar muhafaza edebiliriz?

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Özelleşince eder özel firmalar.

BAŞKAN – Sayın Sarıbal da bir şey söylesin bakalım.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bu, şu anda tartışılan bir konu Mecliste, tasarı olarak gündeme geldi, aslında bölgesel olarak da uygulanan bir şey, Marmara Bölgesi'nde falan göletlerden gelen sular üzerinden uygulanan bir şey. Ama bunu uygulayabilmek için belirli altyapıya ihtiyaç var. Hangi ürünün ne kadar su kullanacağı, ne kadar miktarda su kullanacağının denetlenmesi ve düzenlenmesi gerekiyor. Şu anda böyle bir verimiz yok. Şöyle sorduk orada soruyu... Kafalar karışık, onu söyleyeyim, şu anda göletlerden gelip kapalı sistem olmayanlarda bunu uygulamak çok zor. Siz onu söylüyorsunuz zaten,

yer altı suyunu yönetmeyi söylüyorsunuz, açık suları yönetmeyi söylüyorsunuz, motorla su çekmeyi söylüyorsunuz. Bu konuda netleşmiş bir şey yok, zaten o tasarındaki tartışmalar şu anda yürüyor, henüz netleşmiş bir şey yok ama özellikle şunu söyledik, anlattık orada: Benim mesela 50 dekar arazim var, arazimin ortası kum, 4 dönümü, öbür tarafını iki saatte sulayabiliyorum ama burayı her gün sulamam lazım, nasıl yapacağım bunu? Yani o yüzden tansiyometre lazım, toprak yapısı lazım, bitkinin su tüketimi lazım. Örneğin, 4 litre su tüketmesi lazım, günde 4 litre su vereceğim diyelim ki bir omcaya ama bunu her gün vermem gerekiyor. Soruyu şöyle sordum: “Kartla alacaksınız suyu.” diyor. Örnek, bin liralık su aldım. Neye göre? Bağı 1 dekarının yıllık tükettiği suya göre. Aldım bunu. Tansiyometrem yok, nasıl kullanacağımı bilmiyorum, haziran sonunda da suyum bitti. Ne olacak ondan sonra? Tekrar alacağım. Tekrar veriyorsan bu kontrolün ne anlamı var? O yüzden öncelikle tarlada suyun kontrolü gerekli bilinçli bir şekilde. Bu olmadığı sürece o suyun sayaçla verilmesi çiftçinin aleyhine gibi bir durum ama bu tartışılıyor, henüz netleşmiş bir şey yok. Bu çekincelerimizi ve hani olabilecek riskleri, olabilecek sorunları tekrar tekrar anlatıyoruz.

Burada belki hani bunu söylemek çok doğru mudur bilmiyorum, İsmail Bey’in buna itiraz etmesin hemen, şöyle bir şey yapıyor: Suların kamu-özel işletmesi adı altında birlik, kooperatif, özel idare, devlet, belediyeler sistemden çıkarılıyor, özel sektöre doğru bir eğilim var. En çok itirazımız da bu ama bu tartışılıyor. Biraz kulaklarına su kaçırdık, şu anda bu tartışılıyor. Umarım acele edilmez çünkü altyapısı hazır değil bu işin.

BAŞKAN – Arkadaşlar, malumunuz ilk kez gelmiyoruz, diğer arkadaşlarımızla zaman zaman sizi ziyaret ettiğimizde hep arzu ettiğimiz, Manisa havzasının kapalı devre sisteme geçmesi lazım. Bu hususta da biz çalışıyoruz. Yani bunu da anlattığımızda konu farklılaşacak, detaylara inmek icap edecek. Bunun da gerçekleşmesi lazım.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – İsmail Bey, bir bütün, tarladaki toprak yapısından tutun ürettiğiniz ürüne kadar ve onun su yönetimini bilinçli yapmazsanız öbürünü kontrol etmesi çiftçinin mümkün değil.

BAŞKAN – Orhan Bey, makul şeyler söylediğinizde hiç itiraz etmiyorum ama Başbakana bir teşekkürü çok gördüğünüz zaman da üzülmeyorum.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Ben niye teşekkür edeceğim, Başbakanın görevi. Dedi ki: “Mazotun, deponun yarısını vereceğim.” Var mı deposunun yarısını alan? Tamam işte, neyin teşekkürünü edeyim İsmail Bey?

BAŞKAN – Şimdi, bakın, polemik başlatırsanız polemikle cevap veririm. Dedim ki: Başbakan Toprak Mahsulleri Ofisini -ben de teşekkür etmedim, arkadaşlarımız teşekkür etti, sivil toplum örgütlerimiz- devreye sokmamış olsa üzüm 3 bin liranın altına inecekti, biz de mağdur olacaktık, mahcup olacaktık, üretici de mağdur olacaktı. Başbakana teşekkür ederiz, Bakana teşekkür ederiz. Bu teşekkürü bile çok gördüğünüzde... Okan Bey hemen itiraz etti, “Biz caddede dolaştık, miting yaptık, fiyatlar arttı.” dedi. Ben de şu öneriyi getirdim, katılır mısınız bilmem, bir dahaki döneme, önümüzdeki seneye biz Toprak Mahsulleri Ofisini devreden çıkaralım, siz de sokakta dolaşın ya da miting yapın bakalım ne kadar artacak.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Artık güç kullanımında mazotludan elektrikliye geçince “Ne yapalım kardeşim, mazot artık yok, bitti.” mi?

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Şimdi, ben çok kısa bir şey söyleyeceğim. Bakın arkadaşlar, Sayın Başkanım, şu üzüme iktidar da çok önem veriyor, muhalefet de çok önem veriyor. O yüzden biz sizin yanınızdayız her zaman. Uzlaşarak orta yolu bulmaya çalışıyoruz, bulacağız, bugün çok ılımlıyız.

BAŞKAN – Program bir saat sarkmış.

Müsaadeniz olursa hemen çıkalım.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 12.18

ÖZGÜR TARIM ÇALIŞMA ZİYARETİ TOPLANTISI
ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 12.30

BAŞKAN: İsmail BİLEN (Manisa)

BAŞKAN VEKİLİ: Necip KALKAN (İzmir)

SÖZCÜ: İbrahim Halil FIRAT (Adıyaman)

KÂTİP: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

BAŞKAN – Toplantıyı açıyorum.

Mustafa Bey’e söz vermeden önce biz sebebiziyaletimizi söyleyelim: Malum, üzümün başkentindeyiz, müstahsilin, üreticinin en yoğun bulunduğu vilayetteyiz ve bu vilayet içerisinde de istisnai bir yeri bulunan Saruhanlı ilçemizdeyiz. Müstahsillerle, üreticilerle, birliklerle, kooperatiflerle, ziraat odasıyla, ticaret borsasıyla ve bu işin içerisinde emekleri bulunan ihracatçıyla, sanayiciyle üzüm hakkında bir çalışma yapıyoruz, üzüm ve üzümün türevleriyle ilgili, bunun içerisinde yaprağından tutun pekmezine varıncaya kadar. Daha fazla ne kadar katma değer üretebiliriz ve üzümün tüketimini ne kadar yaygınlaştırabiliriz, üzüm ve türevlerinin Türkiye’deki genç nüfus üzerinde ve biz yaştakilerde belki tüketimini artırmanın yollarını araştırıyoruz. Aynı zamanda da bu sektörde faaliyet gösteren üreticiden ihraç edene varıncaya kadar yaşanan sıkıntılar nelerdir, bu sıkıntıların giderilmesi için Hükümetin üzerine düşen görevler nelerdir, bunlara devlet katkıları nasıl sağlanabilir, müstahsile düşen görevlerde, ihracatçıya düşen görevlerde bilinçli bir üretici, bilinçli bir ihracatçı nelere dikkat etmelidir bunları konuşuyoruz.

Sizin başta işletmenizden başlayarak ne kadar mal işlediğiniz ve burada yaşadığınız varsa sorunları sizin ağzınızdan da dinlemek istiyoruz. Aynı zamanda üretici olup olmadığınızı da öğrenmek istiyoruz.

Buyurun.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Çok teşekkür ederim.

Hoş geldiniz hepimiz.

Ben kısaca özetlemek istiyorum. Özgür Tarım firması bir aile şirkettir. Bölgemizde 50 bin ton civarında çekirdeksiz kuru üzüm işleyip ihracat yapıyoruz. Yüzde 99 ihracata yönelik çalışıyoruz. Aynı zamanda devletimizin yapmış olduğu Okul Üzümlü Projesi’ni son dört dönemdir biz yapıyoruz belirli diğer işletmelerle birlikte olmak şartıyla ancak işi, sorumluluğu, taahhüdü biz alıyoruz.

Sektörle ilgili sizlere çok basit önerilerim var. Sizler tabii, duyuyorum çok yerle, kişiyle görüştünüz, sizlere bir şeyler anlatmışlardır ama biz size bir başka pencere açmak istiyoruz. Bu pencereyle ilgili çok ufak dokunuşlarla bir şeyler yapabilirsek bizim sektörün önünü çok uzun yıllar açmış olacağız ve öyle çok parayla olan bir iş değil, hiç parayla olan bir iş değil.

Şemsettin Bey Yönetim Kurulu üyemizdir, önerilerimizi kendisi size sıralayacak müsaade ederseniz, daha sonra sizlerin sorusu olursa ben cevaplamak isterim.

BAŞKAN – Buyurun Şemsettin Bey.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR – Efendim, öncelikle hoş geldiniz. Çok teşekkür ederiz tekrar bize bu fırsatı verdiğiniz için çünkü sesimizin duyulduğunu görmek güzel, sizleri burada görmek güzel, bu konunun üzerine çalışıldığını görmek güzel.

Çok sıkmadan, uzun tutmadan anlatmak istiyorum ben. Mutlaka farklı yerlerde farklı şeyler duymuşsunuzdur babamın dediği gibi ama bizim böyle direkt sonuca hizmet edebilecek, çok ufak hareketlerle çözülebilecek bazı önerilerimiz var. Bizim piyasamızın en büyük sorununa aslında baktığımızda, fiyat istikrarsızlığı yani bakıyorsunuz fiyat bazen çok aşırı düşüyor, bazen de çok yükseliyor, fiyat istikrarsızlığı söz konusu. Bu fiyat istikrarsızlığı maalesef birçok şeyin üzerinde engel. Çiftçi her geçen gün gücü kaybediyor, her geçen gün kan kaybediyor ve daha da güçsüzleşiyor. İşte Ahmet Hocam burada, Ahmet Hocamla biz burada çiftçilere yönelik yaptığımız toplantılarda, seminerlerde hep konuşurken ne desek çiftçi önce “Para kazanmıyorum ki.” cevabıyla yaklaşıyor ki haklılar, hakikaten kazanmıyorlar. Şimdi, şöyle ki bizim bu fiyat istikrarını sağlayabilmek için birkaç ufak önerimiz var. Bunlardan bir tanesi iç piyasadaki talep artırmak. Bu iç piyasadaki talep çok önemli çünkü bizim gibi aynı işi yapan ülkeler baktığımız zaman Amerika var en önde gelen. Amerika’da çok ciddi bir iç piyasa tüketimi var ve bu sayede küresel bazdaki dalgalanmalardan biraz daha ayrı kalabiliyorlar. İç piyasadaki talebi artırmak için öncelikle tüketim, tüketimi nasıl arttırabiliriz? Şimdi, çok teşekkür ederiz, devletimiz vesile oldu, biz Okul Üzümü Projesi’ni başlattık; bu, gelecek için çok güzel bir şey çünkü çocuklar kantinlerde şekerli yiyeceklerin bulunmadığı ortamda kuru üzüm yiyorlar ve natürel, kükürtsüz kuru üzüm yiyorlar, bunu özellikle çok belirtmek ve üzerine vurgu yapmak istiyoruz. İşte, masalara da koyduk, hatta altlarına da yazdık “kükürtlü” ve “natürel” diye. Şimdi, bizim kültürümüzde nedense, nasıl oluşmuşsa genelde böyle bir göze hitap etsin bir albeni yaratsın, işte parlak renkte gözüksün diye bir istek var ve bunun için de biz doğanın mucizesi olan, bir sürü, sayısız faydası olan üzümlümüze kimyasal basıyoruz, kükürt basıyoruz. Bunun rengi güzelleşiyor ama kokusu kötü oluyor ve tadı kötü oluyor ve bir kez yiyen bir daha yemiyor. Şimdi, şu anda Okul Üzümü Projesi’ne başladık, okulda çocuklar artık bunu yemeye başladıkça evde de üzüm istiyorlar ama çocuğun annesi babası gidiyor pazarda natürel üzüm bulamıyor, kükürtlü üzüm buluyor ve bu bizim tüketimimize çok büyük engel yani biz Türkiye olarak bu şekilde tüketerek 25 bin ton üzüm tüketiyoruz ama benzer bir nüfusa sahip İngiltere bunu 150 bin ton ithal ederek tüketiyor. Bence bunun önündeki en büyük engel kükürtlü yapılması. Buna, kükürde yasak koyulabilir mi? Natürel üründe sıfır bu kükürdün seviyesi, kükürtlüde 2 bin. Bu kükürdün hiçbir koruyuculuğu yok yani üzümün daha uzun durmasını da sağlamıyor veya bir faydası yok.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Sadece göze hitap ediyor.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR – Evet, sadece göze hitap ediyor, işte, iki tane tabak var bir tanesi koyu renkli, bir tanesi parlak renkli; isterseniz deneyerek, tadına bakarak, koklayarak ne demek istediğimi daha iyi anlayabilirsiniz. Bu kükürt bir numaralı konu.

PROF. DR. AHMET ALTINDİŞLİ – Sayın milletvekillerim, kükürt dişi çürütüyor ve bağırsaklara da zararlı yani bundan direkt yememek lazım, mutlaka kek içinde kullanılması lazım, 150 dereceyle buharlaşmasının sağlanması lazım. Ancak Şemsettin Bey’in söylediği gibi doğrudan tüketime kükürtlü verilirse sağlık açısından da sakıncalı. Bu konuya dikkat çekmek istiyoruz.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR – Bir kez yiyen bir daha yemiyor yani bu pazar büyüyemiyor, böyle bir engelimiz var maalesef.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Yasaklansın o zaman.

PROF. DR. AHMET ALTINDİŞLİ – Kükürt yasak değil ama iç pazara, doğrudan tüketime bunu yönlendirmeyelim diyoruz.

BAŞKAN – Şemsettin Bey, buyurun siz devam edin.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR – Bu, birinci, hani iç piyasadaki talebi artırmak için konuşuyoruz ya.

İki tane daha önerimiz var, bir tanesi alkol, rakı pazarı. Rakı üretiminde, herhâlde bir kodeksi var rakının, sanıyorum ki bu kodeks çok eskiden yazıldı, daha rakının özelleştirmesi olmadan önce yazıldı ve o dönemde TEKEL vardı sadece ve yüzde 100 üzümden rakı yapılırdı ama özelleştirildikten sonra özellikle yüzde 65'i üzümden, yüzde 35'i de etil alkolden yani şeker pancarından üretilmiş etil alkol ve bunların çoğu da ithal edilen etil alkol yani Türkiye'de üretilmeyen etil alkol, kimseye faydası yok, para kaçıırıyoruz yani burada. Bunu neden tercih ediyorlar? Daha ucuz, onun dışında üretim olarak daha kolay, işte, üzümlün posası çıkmıyor, kirliliği çıkmıyor vesaire ve firmalar bunu kontrol ediyor. Yüzde 65 diyorlar ama yüzde 65 bile olduğunu biz düşünmüyoruz çünkü...

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Hesabını yapıyoruz oranın, çıkmıyor o hesapta.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR – Biz çok içindeyiz işin, kırk yıldır bu işin içerisindeyiz ve ne kadar mal aldıklarını, ne kadar ticaret olduğunu vesaireyi gördüğümüz için o kadar mal rakı firmaları tarafından alınmıyor ama bu kodeks değişse ve yüzde 100 üzümden olacak denilse, hiç artmasa yani sadece yüzde 35'lik kısmı olsa 30-35 bin ton civarında bizim üzüm piyasasına ek talep gelir. Bu bile ciddi anlamda fayda sağlar farklı olarak.

Bunun dışında, yine talebi arttırmak için üçüncü bir konu pekmez. Piyasada her yerde üzüm pekmezi diye satılır, bu bir markadır veya bunun daha kaliteli pekmez olduğu algısı vardır piyasada ama üzüm pekmezi maalesef üzümden yapılmıyor, üzüm pekmezi mısır şurubundan, glikozdan, onun dışında incirden, bunun gibi kimyasal maddelerden yapılıyor

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Bu, tağşiş.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Bu, tağşiş; bu, direkt tağşiş.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) - Yasal olmayan, merdiven altı işletmelerin ürünleri.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Evet, bu tağşiş.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Ama kimyasallar atılıyor Sayın Başkanım yani kimyasallarla bunu karıştırıyorlar.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) - Hayır, demek istediğim, yasal anlamda yani “üzüm pekmezi” diye satamazsınız.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Evet, evet.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Evet, bu tağşiş ama bu tespit edilemiyor çünkü bunun son ürününe baktığınız zaman bu üzümden mi yapılmış, incirden mi yapılmış veya mısır şurubundan mı yapılmış bulunamıyor. Ama piyasaya baktığınızda 5 bin ton üzüm alıyorlar. Hâlbuki 25 bin ton pekmez satışı var, 25 bin ton için 40 bin ton üzüm almaları gerekiyor, bunlar 5 bin ton alarak -belki biraz fazla, biraz eksik- 25 bin tonluk pekmez yapıyorlar.

BAŞKAN - Tahlil sonucunda çıkmıyor mu?

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Çıkmıyor.

TARİŞ ÜZÜM TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ AR-GE MÜDÜRÜ DR. MÜBECCEL TOPUZOĞLU - Analizle tespit edilemiyor Sayın Vekilim. Rafinoz tespit edilmesi lazım, onunla ilgili de yine çalışılması lazım.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR –Türkiye’de gerçek pekmezi bir TARİŞ yapıyor, bir de Torku yapıyor.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Evet, iki tane firma dışında... Yani fiyatlarına bakıyorsunuz, üzüm 5 lira, pekmez 4 lira yani gidin herhangi bir pekmez firmasına, babamın saydığı bu iki firma dışında, deyin ki: "Pekmez üretiyorsun, tonlarca üretiyorsun, hadi üzüm göster." Üzüm yok. Sadece eser miktarda, aroma versin diye çok az miktarda üzüm kullanıyorlar ama üzüm kullanmıyorlar. Eğer bu tamamen kullanılsa bir 30 bin tonluk talep de oradan gelir üzüm piyasasına.

MANİSA TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI SADIK ÖZKASAP - Çok ciddi bir rakam.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Çok ciddi bir rakam. Yani üçünü saydık zaten. Kükürtlü üzümünden 30 bin gelse, rakıdan 30 bin gelse, bundan 30 bin gelse 90 bin ton. Bizim toplamda rekoltemiz 300 bin ton zaten. 300 bin tonun içinde 90 bin ton çok ciddi bir etki yapar ve aslında istikrarı da sağlar, iç piyasadaki talebi de artırır, hani en önemlisi bu demiştik ya en başında, bunları da artırır ve bütün sorunların çözümü olur.

Şimdi, talep kısmıyla, talebin yaratılmasıyla ilgili ilgili birinci önerim, bunlardı. İkinci olarak da, belki hani kelime olarak çok hoş gelmeyecek ama inanın çok faydası var, devlet müdahalesi buna mümkün mü? Şöyle: Şimdi, bahsettiğim gibi en başından beri, çiftçi çok güçsüz, çiftçinin artık hiç gücü kalmadı, artık on iki ayda ürettiği malı bir ayda, iki ayda piyasaya satıyor. Yani malın yüzde 70'i, 200 bin tonu bir ayda, iki ayda piyasaya sürülüyor, bu sürüldüğünde de ne oluyor? İhracatçılar, bizim gibi ihracatçılar finansal olarak veya fiziki olarak bunu kaldıramıyorlar. Kaldıramadığında da fiyatlar gümbür gümbür yere düşüyor ve düşen yerden de kalkamıyor.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) - Eskiden, yani bundan beş sene, on sene önce kendileri biraz beklebiliyorlar mıydı?

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Tabii, gücü daha iyiydi, satılan miktar, hemen girişte satılan miktar daha azdı.

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) - Piyasaya sunmuyordu.

MANİSA TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI SADIK ÖZKASAP – Yalnız orada şunu da hatırlatalım: Yani üretici ile işletmenin arasında çok güzel bir güven var. Yani adam buraya emanete verip istediği zaman malını kesiyor, sonra alabiliyor, bu da var yani.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Evet, bunu da yapıyor.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Ama eskiden o daha uzun bir sürede paraya dönüyordu, şimdi daha kısaldı.

MANİSA TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI SADIK ÖZKASAP – Tabii, şu an biraz daha kısaldı.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Evet, çok kısaldı ve birden bire ihracatçı sezonunun açılmasıyla 200 bin tonu kucağında buluyor; bunun ödemesi var, bunun taşınması var, bunun toplanması var, bunun maliyeti var, her şeyi var. Sonra ne oluyor? Tok davranıyor, almak istemiyor, refüze ediyor.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) - Çözüm öneriniz ne bu konuda?

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Bizim bu konudaki çözüm önerimiz, eğer piyasada bir kurum olsa ve bu kurum... Öncelikle lisanslı depoculuk çalışmaları yapılıyor, lisanslı depoculuk çok faydalı çünkü emaneti oraya döküp kredi kullanarak veya başka koşullarla ihtiyacı karşılayabilecek çiftçi.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) - Bu lisanslı depoculuğun maliyeti çiftçiye mi yoksa ihracatçıya mı ya da...

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Çiftçiye ama orada ufak bir maliyet var.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) - Hayır, bir dakika, öneri ne, onu diyorum.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Benim buradaki önerim fiyat dalgalanmalarını engellemek için... Şimdi, bakın, bizim rekoltemiz bazen oluyor 320 bin ton bazen oluyor 240 bin ton. 320 bin ton rekolte olduğu zaman birden bire ihracatçı daha mart ayında, daha şimdi başlıyor mal satmaya. Hani biz de bu oyunun içerisindeyiz, bakıyoruz, rakibimiz satıyor, benim müşterim onun müşterisiyle rakip, geliyor bana “Sen de sat.” diyor. Herkes bir şekilde mal satmaya çalışıyor, açığa mal satılıyor. Bu henüz kapanmadan mal satma oluyor.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR –Olmayan mal...

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR -Olmayan mal satılıyor.

Sonra sezon başladığında bütün ihracatçının ciddi miktarda açık pozisyonuyla beraber başlıyor. Bu başlayınca ve birden bire karşısında 200 bin ton malı görünce ihracatçı da fiyatı düşürmeye çalışıyor ve o fiyat düştüğü yerden de bir daha kalkmıyor.

Bakın, şu anda Türk üzümü 1.600 dolarlar seviyesinde, Amerika bu üzümü 4 bin dolara satıyor, İran bu üzümü 1.800 dolara satıyor. Eğer bir kurum olsa, buradan, piyasadan, piyasayı dengeleyecek şekilde 30-40 bin ton malı çekse, çok olduğu zamanlar...

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – O kadarına bile ihtiyacı yok.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Belki daha bile az.

Çekse ve bunu daha sonra yani belli bir fiyata çekmeyi ve belli bir fiyatta satmayı taahhüt etse biz yüzlerce milyon dolar fazla para getiririz Türkiye’ye ve bu para tüm ekonomiye yayılır ve bunu bu sene mesele TMO yaptı, Türk üzümü aldı, ufak miktarda aldı, ismi bile yetti, ismi bile yetti, belki çok istenilen seviyelere çıkarmadı, hâlâ üzümümüz düşük fiyatta ama eğer yapmasaydı belki çok daha farklı bir noktadaydık, daha da düşük fiyatlardan konuşuyorduk şu an.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) - Peki, bizim ihracatçılar arasındaki rekabet fiyat kırımına neden oluyor mu?

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Oluyor.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Efendim, bir sahibimiz olmadığı için... Sayın Başkanım, affedersiniz, şöyle düşünün: 200 bin ton ürün çıkıyor, bunun eski parayla değeri 1 katrilyon, bizim 20 tane ihracatçımızın bu gücü kaldırma şansı yok. Bir de diyoruz ki yani bu görünüyor yani baraj patlamış geliyor, bunu ne yapacağız? Satmak zorundayız. Dünyadaki alıcılar çok büyük kartel oldular –biz 20 kişiyiz sektörde- yani Türk üzümünün yüzde 85-90’ını 40 tane firma alıyor dünyada. Adamları o kadar büyük organizasyonlar ki Avustralya’dakiyle Kanadalı aynı anda konuşabiliyor. “Bekleyelim -nasılsa bunlar ne yapacak- bunların başında bir sahibi yok, bir kurum yok, bunların da gücü yetmez.” diyor. İsteddiği seviyeye çok rahat on beş, yirmi gün içinde düşürebiliyorlar fiyatı. O yüzden bizim bir ağabeye ihtiyacımız var. Çok ufak, böyle büyük para da değil ya, bizim sektörümüz, Şemsettin Bey 40 bin ton dedi ama 20 bin ton önceden biz TMO olarak veya işte bir kurum olarak 20 bin ton üzüm alacağız dese bizim kendi içimizde rekabet de ortadan kalkacak, bitecek.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Kimse satmaz.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Bir ağabeyimiz olacak bizim, otomatikman kalkacak bu.

BAŞKAN – Fiyat üzerindeki baskı kalkacak. Kooperatiflerin de birliklerin de sizlerden -sizi tenzih ediyorum, yani bütün hepinizi, yani siz söylediğiniz için söylüyorum- şöyle bir şikâyetleri var: Alivire mal alıp satıyorlar, işte açığa alıp satma gibi, bu bizi de baskılıyor, bizi de üreticiler nezdinde yıpratıyor, zor duruma düşürüyor.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Doğru, doğru bu hepimiz için geçerli.

BAŞKAN - Bir kısır döngü var. Yani onlar sizi suçluyor.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR –Doğru, haklılar.

BAŞKAN - Sektörü suçluyor, sizi derken firmayı demiyorum, ihracatçıların tamamına hemen hemen aynı gözle ya da tüccarların tamamına aynı gözle yaklaşıyor, siz de diyorsunuz ki: “Bir zorunluluktan kaynaklanıyor.” Benim anladığım bu.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Evet.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Bizim de aslında sıkıntımız bu çünkü benim bir rakibim sattığında benim müşterim diyor ki, benim rakibim, yani müşterim, onun rakibi aldığını söylüyor, müşterim de beni çekmeye çalışıyor.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Mecbur kalıyoruz, satmak zorundayız.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR – Sonra ben de giriyorum yani hepimiz giriyoruz buna.

BAŞKAN - Pazarı kaçırma korkusu.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Kooperatifler de giriyor en sonunda. Ondan dolayı, ya, bazı senelerde 50-60 bin ton fazla üzüm ihraç ederken daha az ciro elde ediyoruz. düşünebiliyor musunuz, 50-60 bin ton mal bedavaya gidiyor.

BAŞKAN - Resmî rakamlar da var, onu da geçen paylaştığımız.

MANİSA TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI SADIK ÖZKASAP - Alivire malı satmadığınız zaman günde bin ton mal geliyor, her gün 5 milyon, her gün 5 milyon, yani o malı satmazsan o sirkülasyonu nasıl çevirebileceksin?

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Çok önemli değil, o malı alacaklar, önceden satmamak önemli. Alivire sattığımız malın zaten ne parası geliyor ne herhangi bir şeyi oluyor onun, bekliyoruz yükleme zamanını. Eylül oluyor, eylül ayında yüklemeler başlıyor, o malı eylülde satarım ben. O malı mal geldiğinde, malı alabildiğim zaman satarım, erkenden satmam.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Fiyatı o zaman keserim.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR - Çünkü erken sattığınız zaman açıkta yakalanıyorsunuz, bu sefer de ister istemez refleks olarak üzüm fiyatları yükselmesin istiyorsunuz.

BAŞKAN - Bunu isterken bu sefer de geçen yıl olduğu gibi, TMO gibi bir kurum devreye girdiğinde bu sefer tüccar zor durumda kalıyor değil mi, ihracatçı zor durumda kalıyor. Açığa aldığı ya da açığa sattığı maldan dolayı yıpranan ya da müesseseni batıran ya da müstahsili zora sokan, ödemede problem yaşatan vakalarla karşılaşıyoruz, Sarıgöl’de ifade ettiler ya bu ve benzeri durumları yaşamamak adına diyorsunuz ki: Bir sektörde özellikle son mahsulün hasat zamanında bu işi regüle edebilecek bir kurum.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Ufacık bir kurum. Bu bilinse kimse alivire satmaz.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR – Devletin böyle bir şey yapacağı, böyle bir ihtimal olduğu bilinse...

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Evet, hiçbirimiz satmayız. Herkes düşecek diye...

BAŞKAN – Böyle bir ihtimal olsa belki vatandaş kendi evinde veya iş yeri muhafaza edecek.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Onların da morale ihtiyacı var, evet.

BAŞKAN – Biz programı bayağı sarkıttık.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR – Biz zaten raporlarda da yazılı bir doküman olması açısından bunları sizinle paylaştık. Kısaca bahsettik, daha detay isterseniz detayı da sağlayabiliriz, kartlarımız da var dosyalarda, oradan iletişim de kurabilirsiniz bizimle. Biz hani çözüm olsun istiyoruz, devamlılığı sürsün istiyoruz.

BAŞKAN – Ne kadar mal alıp satıyorsunuz?

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR – Biz toplamda 70 bin tonun üzerinde ham madde satın alıyoruz yılda.

BAŞKAN – Ne kadarını satabiliyoruz?

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR – 50 bin tonlara yaklaşıyor. Son beş senedir ihracat şampiyonuz.

BAŞKAN – Pazarımız nereli, Avrupa mı?

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR – Çoğunlukla Avrupa, Kanada, Avustralya, Yeni Zelanda; üzümün Türkiye’den gittiği her yere gönderiyoruz; merkez Amerika hariç, orası almıyor politik sebeplerden dolayı, kendi üzümlerine korumacı davranıyorlar bizim yaptığımız gibi, bir de Arap ülkeleri daha çok, İran vesaire falan onları tercih ederler, onun dışında, üzümün gittiği her yere gönderiyoruz, 40’ın üzerinde ülkemiz var.

MANİSA TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI SADIK ÖZKASAP – Ege İhracatçı Birliklerinde beş yıldan beri ihracatın yıldızları.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Biz aynı zamanda İngiltere’de de şirket kurduk. İngiltere’de kendi ürünümüzü sanayiciye direkt kendimiz satıyoruz, hiç aracısız.

BAŞKAN – Tebrik ediyoruz, teşekkür ediyoruz.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Biz teşekkür ediyoruz.

Bizim parayı ihtiyacımız yok, şu alkolü ve pekmezi, hele hele alkolü atın bir kenara ama şu pekmez milyonlarca insanı zehirliyor sayın vekillerim, milyonlarca insanı zehirliyoruz.

MANİSA TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI SADIK ÖZKASAP – Biz üretici olarak, gerçekten de Mustafa Ağabeyimin söylemiş olduğu tek şey, Komisyon -komisyon tabii çok şey yapıyor da- alkol ve pekmeze bir değinse, gerçekten pekmezi biraz incelemeye alırsanız çok seviniriz.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Sayın vekillerim, Türkiye’de pekmez imalatının yüzde 60-65’i Ankara’da yapılıyor, Ankara’da üç tane çok büyük dev firma var ama hiç üzüm almıyorlar.

MANİSA TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI SADIK ÖZKASAP – Efendim, bu çok önemli.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Biz bunu BİMER’e yazdık, çok daha yerlere yazdık ama bir sonuç olmadı. Çoğu Ankaralı bu pekmezçilerin ve üzüm diye bir şey yok. İnanın şu Cargill’dan, şuradan buradan şuruplar alıyorlar şekerle, bunu pekmez yapıyorlar, tüm Türkiye’ye satıyorlar, çocukları zehirliyorlar.

MANİSA TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU BAŞKANI SADIK ÖZKASAP – Şişenin üzerinde de yazıyor Sayın Başkanım, sayın vekillerim, şişenin üstünde de üzüm pekmezi diye yazıyor ama yok.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Tağşiş işte.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – TARİŞ’teki arkadaşımız bilir, Türkiye’de pekmez yapan bir TARİŞ vardır, bir Torku vardır, onun haricinde hepsi sahtedir, Koska dahi sahte pekmez satıyor. Üzüm 5 lira, adamlar 4 liradan pekmezi toptan satıyor, o 25 liraya pekmezi satıyor sayın vekillerim.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Biz bu tesisleri gezdik ya, ben Balıkesirliyim, bundan sonra TARİŞ’in ve bu ciddi firmaların yaptığı pekmez, üzüm dışında eve sokmam.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU BAŞKANI MUSTAFA ÖZGÜR – Ama siz bunu bildiniz, bunu Türkiye’ye yaymak lazım, bu çok zor bir şey değil.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Ama reklam edin bunları, yollarda tabela yok, televizyonlarda reklamı yok.

ÖZGÜR TARIM YÖNETİM KURULU ÜYESİ ŞEMSETTİN ÖZGÜR – Vekillerim, bu Ankara’da yapıyor, pekmezin ne işi var Ankara’da?

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Her şeyi siyasetçiye yüklemeyin, reklam yapın biraz da.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 12.53

İZMİR VALİLİĞİ ZİYARETİ

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 15.40

BAŞKAN: İsmail BİLEN (Manisa)

BAŞKAN VEKİLİ: Necip KALKAN (İzmir)

SÖZCÜ: İbrahim Halil FIRAT (Adıyaman)

KÂTİP: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

BAŞKAN – Öncelikle gecikmeden dolayı özür diliyorum Sayın Valim.

İZMİR VALİSİ EROL AYYILDIZ - Önemli değil.

BAŞKAN – Elde olmayan sebepler. Birincisi trafik, ikincisi de malumunuz, bölgemizin, İzmir'imizin de, aynı zaman da Manisa'mızın da ülkemizin de katma değeri yüksek bir mahsulünü araştırma komisyonu üyeleri ve mensupları olarak ilgili taraflarla müzakere etme, elde edilen verileri ilk başta Türkiye Büyük Millet Meclisimizle paylaşma, daha sonra da ilgili bakanlıklarımıza iletme yönünde bir çabamız var, bir gayretimiz var.

Her ne kadar birinci derecede bizim Manisa'mızı ilgilendiriyor ise de sizin de bir kısım ilçelerinizi ilgilendirdiği, aynı zamanda İhracatçı Birliklerinin burada bulunması nedeniyle hem zatualinizi bir ziyaret edelim Komisyon üyesi değerli milletvekili arkadaşlarımızla, sizlerle bir nezaket buluşmasının ardından diğer, İhracatçı Birlikleri, Ticaret Borsasında arkadaşlarımızla inşallah bir ön görüşme, arkasından da belki bir çalışma yemeği ve arkasından da Ankara'ya dönüş planlıyoruz. Yaklaşık dört gündür bölgedeyiz. Bu dört günde hemen hemen yaklaşık 150'yi aşkın insanla görüşme, uzmanla görüşme, sivil toplum örgütleriyle buluşma toplantıları gerçekleştirdik. İçimizde akademisyenler de var, Ahmet Hocamla biliyorum, tanışıyor musunuz?

PROF. DR. AHMET ALTINDİŞLİ – Hayır, Vali Bey'le tanışmamıştım.

BAŞKAN - Ahmet Hocam da profesör, akademisyen, onun da katkılarından, diğer uzman arkadaşlarımızın da birikimlerinden inşallah istifade edeceğiz.

Öncelikle vakit ayırdığınız için size de teşekkür ediyoruz ev sahipliğinizden dolayı hem şahsım hem de Komisyon üyesi arkadaşlarım adına.

Evet, Sayın Valim, buyurun.

İZMİR VALİSİ EROL AYYILDIZ - Evet, tekrar hoş geldiniz Sayın Başkanım, değerli milletvekillerim, değerli dostlar, olayın değerli tarafları, paydaşları; sizleri İzmir'de ağırlamaktan son derece mutluluk duyduğumu belirtmek istiyorum.

Öncelikle tabii, konunun ehemmiyeti tüm aksaklıkları özür sayarmış. Dolayısıyla, konu bölgemiz açısından önemli. Bu önemli konuyla ilgili olarak alana çıkıp alandaki tüm paydaşları dinleyip meseleyi tüm yönleriyle kavramak bu anlamda manevi şahsiyetinde sizlere, Türkiye Büyük Millet Meclisine de ayrıca Başkanımıza ve siz değerli üyelerine teşekkür ediyorum.

Tabii, İzmir'imiz sadece vilayet olarak düşünülmesi gereken şey de aynı zamanda belki diğer vilayetlere şey anlamda değil, sadece yükümlülük ve sorumluluk anlamında söylüyorum ağabeyi, hamisi durumunda yani bölgenin bir nevi, bir anlamda başkenti olması durumu itibarıyla ve bölge kuruluşların, alandaki tüm tarımsal ürünlerin pazarlama, ihracat, merkezî nokta olması sebebiyle tüm problemleri de bir nebze kendine düşen anlamından daha fazla hissediyor. Dolayısıyla, konusu olması sebebiyle mevcut geldiğiniz konuyla ilgili de aynı şeyi biz burada hissediyoruz. Dolayısıyla, onların neşvünema bulacak, onların bu anlamdaki katkı olabilecek herhangi bir artı değer yani Manisa'dır

birinci öncelikli ya da diyelim ki diğer yerlerle ilgili İzmir’i de mutlu edecektir yani aynı payı Manisa kadar bizler de hissediyoruz. Dolayısıyla da bu gösterdiğiniz kadirşinaslık ve alicenaplıktan dolayı İzmir Valisi ve şahsım olarak da teşekkür ediyorum. Tekrar hoş geldiniz. Allah yâr ve yardımcınız olsun.

BAŞKAN – Son bir cümle belki demin işaret buyurduğunuz gibi sadece Manisa’ya değil, İzmir’e değil, bölgeye de, aynı zamanda ülkeye de ciddi bir katma değer sağlayan, yaklaşık 1 milyar dolara yakın da ihracat potansiyeli bulunan bir üründen söz ediyoruz ve sadece Manisa’da yaklaşık 45-50 bin ailenin de bu üründen geçindiğini hesap edersek bölge itibarıyla da mukayese ettiğimizde yaklaşık 70-80 bin aileye tekabül eden bir meseleyi konuşuyoruz. Milyar dolardan önce belki bu ailelerimiz, bu üreticilerimiz, bu müstahsillerimiz bizi ilgilendiriyor. Daha sonra da bu mahsulü olabildiğince ülke ekonomisine yüksek katma değerli girdiyle inşallah desteklemek, önündeki engelleri aşmak ya da mevzuatta varsa birtakım eksiklikleri telafi etmek adına arkadaşlarımızla birlikte çalışıyoruz.

Bu arada bizim Sayın Valimize bugünün anısına, Meclisimizin de hatırası olan manevi değeri yüksek bulunan, bir hediye takdimimiz olacak, onu da yapalım. Belki daha sonra vakit buluruz, bulmayız, bir iki arkadaşımıza bu takdimi yapamadan ayrılmıştık, dalgınlığımıza gelmesin.

Teşekkür ediyorum Sayın Valim.

(Komisyon üyeleri tanıtıldı)

BAŞKAN – Bizim tabii, gecikme sebebimizin biri trafik Sayın Valim ama bir tanesi de arkadaşlarımızın heyecanı; müstahsil, üretici bir beklenti içerisinde, paydaşlar devletin bu sene ilk defa Sayın Başbakanımızın himayelerinde Toprak Mahsulleri Ofisimizin, TMO’nun devreye girişiyle hasarsız hemen hemen diyebileceğimiz güzel bir yıl geçiriyoruz. İnşallah temennimiz önümüzdeki süreçte de TMO gibi veya TMO’ya verilecek görevle bu yaklaşık 70-75 binlik bir müstahsil kitlesini memnun ve mutlu edebilmek, aynı zamanda da ülkeye daha fazla döviz girdisine sebebiyet verebilmek bizim hedefimiz olacak.

Buradan biz seri bir şekilde herhâlde diğer toplantıya geçeceğiz Sayın Valim, sizi de meşgul etmeyelim.

İZMİR VALİSİ EROL AYYILDIZ – Yo, estağfurullah. Ben de üzümün yakın dostu fındık üreticisiyim yani öyle bir yönümüz de var.

BAŞKAN – Evet, biliyorum. Fındıkta da benzer sorunlar var; fındıkta, üzümde, kayısıda, incirde...

Teşekkür ediyoruz Sayın Valim.

Kapanma Saati: 15.54

EGE İHRACATÇI BİRLİKLERİ ÇALIŞMA ZİYARETİ TOPLANTISI BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.12

BAŞKAN: İsmail BİLEN (Manisa)

BAŞKAN VEKİLİ: Necip KALKAN (İzmir)

SÖZCÜ: İbrahim Halil FIRAT (Adıyaman)

KÂTİP: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

BAŞKAN – Toplantıyı açıyorum.

Buyurun Birol Bey.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI BİROL CELEP – Saygıdeğer Komisyon Başkanım, kıymetli milletvekillerim, değerli misafirlerimiz; öncelikle, bağıcılık sektörü ve üzüm üreticilerinin sorunlarının tartışılarak alınacak tedbirlerin tespit edilmesi maksadıyla kurulan Meclis Araştırması Komisyonu olarak Birliğimizi ziyaretinizden dolayı Ege Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatçılar Birliği adına şükranlarımı sunuyorum.

Ülkemiz kuru meyve ihracatının yaklaşık yüzde 65'i, Türkiye geneli çekirdeksiz kuru üzüm ihracatının da yüzde 99'u Birliğimizce kayda alınmaktadır. Malumunuz olduğu üzere, ülkemiz bugün dünyanın en önemli kuru üzüm üreticisi ve ihracatçısıdır. Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere, diğer rakip üretici ülkelerle fiyat ve kalite açısından yoğun bir rekabet içerisindeyiz. Çekirdeksiz kuru üzüm ülkemize yıllık 450 milyon dolar civarında döviz kazandırmaktadır. On binlerce üreticimiz geçimini bu üründen temin etmektedir. Ege Bölgemiz ve ülkemiz açısından çok büyük öneme sahip olan çekirdeksiz kuru üzümün yüzde 85 gibi büyük bir kısmı ihracata konu olmaktadır ve bunun da yüzde 80-85'lik kısmının alıcısı Avrupa Birliği ülkeleridir. Bu nedenle, biz çekirdeksiz kuru üzüm ihracatçılarının yaşadıkları sorunlara çözüm bulunması ve kuru üzüm ihracatımızın devamlılığının temini sadece bizleri değil, bu ürünü yüz yıllardır üreten üreticilerimizi de yakinen ilgilendirmektedir. İhracatçılar olarak bizler üreticimizle doğrudan temas hâlindeyiz ve üretimden kaynaklanan sorunların aşılması için Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızla yakın iş birliği hâlinde çalışıyoruz.

2009 yılından beri çekirdeksiz kuru üzümde verimi, kalite ve gıda güvenliğini artırma projesini paydaşlarla birlikte yürütüyoruz. Her yıl üretim bölgelerinden 200 adet kuru üzüm numunesi toplayıp analiz ettiriyor ve hazırlanan sonuç raporlarını bakanlıklarla paylaşıyoruz. Yine, uluslararası gelişmeleri yakından takip ediyor, Avrupa Birliğindeki alıcı örgütleriyle iş birliği içerisinde çalışıyoruz. Hem ülkemizde Ekonomi ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlıkları hem de Avrupa Birliği makamları nezdinde girişimlerde bulunuyoruz. Bu noktada sizlere, biz ihracatçıların bakış açısıyla kuru üzümün hem üretiminde hem de ihracatında karşı karşıya kaldığı sorunları ana başlıklar hâlinde kısaca izninizle bahsetmek istiyorum. Ayrıca sorunlarımızla ilgili çözüm önerilerimiz önünüzde bulunan dosyalarda yer almaktadır.

Çekirdeksiz kuru üzüm ihracatçılarının sorunları ve çözüm önerileri: İhracattan geri gelen partilerin yurda girişinde yaşanan sıkıntılar, aktif madde ve okratoksin-A kaynaklı sorunlar, bağlarda biyoteknik mücadele yöntemi maliyetinin tamamının desteklenmesi ve yaygınlaştırılması, biyolojik mücadele ilaçlarının da Tarım Bakanlığınca tarımsal destekler kapsamına alınması, alıcı ülkeler nezdinde acilen tarım ataşeleri atanması, sözleşmeli tarım modelinin desteklenerek yaygınlaştırılması, kuru üzüm üretiminin ve iç tüketiminin artırılması için strateji oluşturulması, stok kurumu oluşturulması ve lisanslı depoculuk sistemine işlerlik kazandırılması. Örneğin, sezon başında Sayın Tarım Bakanımız Fakıbaba'nın talimatıyla TMO'nun piyasa müdahalesine getirdiği olumlu sonuçlar gibi. Bağ alanlarının

uzaktan algılama yöntemiyle tespit edilmesi, böylece rekoltenin gerçek ve gerçeğe en yakın düzeyde tespitinin sağlanması, kontrollü atmosferli soğuk hava deposu yatırımlarının desteklenmesi, işletmelerde güneş enerjisinden enerji elde etme yatırımlarının marjinal alanlarda teşvik edilmesi, işletmelerde lazer ve x-ray gibi işleme makinesi yatırımlarının desteklenmesi.

Sözlerime burada son verirken, bölgemizin ve ülkemizin en önemli tarımsal ihraç ürünlerinden biri olan üzüm için Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında bir komisyon kurulmuş olmasından ve sorunların aşılması için sizlerin desteğini görmekten büyük bir memnuniyet duyduğumuzu tekrar ifade etmek istiyorum. Uzun yıllardır yaşanan ve çözüm bulunamayan sektörel sorunların aşılması için önümüzdeki dönemde de sizlerle bir araya gelmeyi temenni ediyor, tekrar teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Sayın Başkanım, burada aile meclisi gibi bir ortamdayız, bunu çok rahat, net söyleyebilirim. Her şey kayıt altına alınıyor ama sektörde en tabandan en tavana kadar olan değerli meslektaşlarım ve Yönetim Kurulu üyesi arkadaşlarım var. Sağ tarafımda, biraz önce bahsettiğim gibi, perakende sektörünün İngiltere operasyonunda yeni bir oluşum yaptı Türkiye adına Osman Bey, onu kıvançla söyleyebilirim. Mehmet Ali Bey aynı şekilde, organikte Türkiye'nin 1 numarası diyebiliriz tabandan gelen. Zaten İlhan Bey'i tanıyorsunuz borsadan ve aynı zamanda Pınar Hanım. Genel Sekreterimiz ve ekibimiz burada, hâlihazır durumda. Akça Grubunu herkes biliyor, zaten duayenimiz, sitayişte Manisa'nın gururu. Mustafa Bey'i de ziyaret ettiniz, sektörümüzün en büyük oyuncusu. Dolayısıyla Yurtcan Bey de bizim kooperatifçilik üzerine... Herhâlde otuz sekiz yıl oldu sektörde. Genç arkadaşımız da Şemsettin Özgür, dolayısıyla Mustafa Bey'in mahdumu, bizim de Yönetim Kurulu üyemiz inşallah yeni dönemde. Dolayısıyla ekibimiz burada hâlihazırda mevcut durumda. Ben de sorulacak sorulara tüm arkadaşlarımız, tüm vekillerimiz adına yanıt vermeye hazırım.

Tekrar cümleten hoş geldiniz. Bu mübarek üç aylarda çok hayırlı bir iş yaptığınızı bütün takım arkadaşlarımız adına canıgönülden ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Sevgili Başkanım, çok teşekkür ederiz misafirperverliğiniz, ev sahipliğiniz için. Hem şahsım hem de birlikte olduğumuz heyetimiz adına, çok değerli milletvekillerimiz, uzman arkadaşlarımız, teknik heyetimiz adına öncelikle bu nezaketinize, zarafetinize çok teşekkür ediyoruz. Özellikle Ege İhracatçı Birliklerinin bu zarafetini her zaman bildirdik ama bugünkü ev sahipliğiyle bir kez daha, İzmirlilerin aynı zamanda, İzmirli hemşehrilerimizin bu zarafetini bir kez daha yaşamış ve görmüş olduk.

Sizin de müsaadeniz olursa, eğer katkı sunmak isteyen arkadaşlar varsa öncelikle arkadaşlarımızın katkılarını alalım, daha sonra varsa bizim arkadaşlarımızdan da katkı sunmak isteyen, biz de katkılarımızı ilave edelim. Ondan sonra da siz müsaade ederseniz biz evimize dönelim, yaklaşık dört gündür yollardayız.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI BİROL CELEP – Yemekten sonra inşallah, akşam yemeğinden sonra. Biliyorsunuz, her zahmetin bir rahmeti olur. Sayın Başkanım, Türk gelenek göreneklerinde bizim misafir ağırlamamız vardır. Ağırlamadan sonra Allah yolunuzu açık etsin.

BAŞKAN – Eyvallah, çok teşekkür ederiz.

Özellikle bu dört gündür çok verimli, çok faydalı çalışmalar yapıyoruz. İktidarıyla, ana muhalefetiyle ve Komisyon üyesi diğer arkadaşlarımızla, uzmanlarımızla hakikaten gayretli, verimli, faydalı olduğunu düşündüğümüz bir çalışma sürdürdük. Bugün özellikle Şemsettin arkadaşımızdan çok da memnun ayrıldık. Değerli hemşehrımız Mustafa Bey'in mahdumu, kısaltılmış adıyla Şems Bey'den bugün sektörün sorunlarıyla ilgili birtakım önerileri, teklifleri dinleyince hemen hemen üreticinin de, tüm paydaşların neredeyse, üzerinde ittifak ettiği çözüm önerilerini sunmuş olmasından büyük bir keyif

aldım, büyük bir memnuniyet duydum. Bütün paydaşların aynı noktada olması bizim işimizi biraz daha kolaylaştırır. Biz de eskiden beri, yaklaşık otuz-otuz beş yıldır -Yurtcan Bey kadar sektörün içerisinde olmasak da- siyaset yapmamızdan kaynaklı sektörün sorunlarıyla iç içeyiz, talepleriyle iç içeyiz. Hep bu talepler dile getirilir ama paydaşlar birbirine ön yargılı yaklaşırdı. Bugün bir kez daha müşahede ettik ki Şemsettin Bey'in bize sunduğu, Mustafa Bey'in de katkı bıraktığı bir hadise -özellikle türevleriyle ilgili söylüyorum- pekmez ve üzüm suyunda bir kısım önerileri vardı, onun dışındaki tüm talepler hemen hemen üretici birliğimiz, kooperatifimiz TARİŞ tarafından da ifade edilen hususlardı. Bu arzın fazla olduğu yıllarda -bu sene olduğu gibi- Toprak Mahsulleri Ofisinin her tarafı, bütün kesimleri mutlaka koruyacak, kollayacak, gözetleyecek ve işini kolaylaştıracak bir müdahalesinin olması hâlinde fiyatın da istikrar bulacağını, bundan ihracatçının da kaybının olmayacağını, müstahsilin de zarar görmeyeceğini ifade etmeleri beni memnun etti, herhâlde arkadaşlarımız da aynı tespite katılırlar. Biz tüm bu teklifleri, bu önerileri raporlarımızda inşallah ifade edeceğiz. İlave edeceğimiz başka şeyler de olacak.

Yine, üzümün tanıtımıyla ilgili bir eksikimizi görüyoruz. Yıllardır söylüyoruz ama bu bir farkındalık oluşturulabilir mi, bütün çabamız, Komisyon üyesi arkadaşlarımızın gayreti, çabası bu yönde. Besin değeri çok yüksek, birçok derde deva, sadra şifa mahsulümüzün, ürünümüzün kıymetini biz bile Manisa'da yaşayan insanlar olarak yeni öğreniyoruz, yeni duyuyoruz veya yeni duyuruyoruz. Duyan arkadaşlarımızla, içimizde, Komisyonumuzda uzman olarak görev yapan ya da siyaseten bizimle beraber çalışan arkadaşlarımızla bundan sonra biz bu ürünleri güvenilir müesseselerden alacağız ve bu eksikliğimizi, kendimizdeki, ailemizdeki ve etrafımızda, çoluk çocuğumuzdaki bu eksikliği de yine bu güvenilir firmalardan ya da bu mahsulü üreten güvenilir işletmelerden temin etmenin gayreti içerisinde olacağız. Bu sadece bize düşen bir görev değil, bu tüm paydaşlara düşen bir görev. Kamu spotlarıyla buna ne kadar destek verilir, buna bakacağız ama bu, kamu spotlarıyla çözülecek bir mevzu da değil. İlk önce, basının bir kısmında söylediğim bir cümle belki farklı yorumlanarak başlığa çekilmiş. Aslında kötü niyetle değil, art niyetle değil ama belki dikkat çekici de olmuştur, "Silah zoruyla kimseye üzüm yediremeyiz." cümlesini manşete taşımışlar. Hâlbuki orada daha can alıcı şeyler de söyledik -Kamil Hocam da aynen, değil mi Hocam, siz de şahittiniz, bütün arkadaşlarımız da- ilk önce biz üzümü tüketeceğiz, bu tüketim alışkanlığını ilk önce biz kendi hayatımızda tatbik edeceğiz ki başkasına da öğretebilelim, değil mi Osman Beyciğim?

Peki, bu lüzumsuz bir tüketim maddesi midir? Hayır. Kansere şifa olduğu söylenir, demir eksikliğini telafi edici özelliği olduğu söylenir ya da dışarıdan temin edilmesi gereken şekeri ihtiva ettiği, şeker eksikliğini gidereceği söylenir. Zinde tutar, zihne katkısı var, düşünmeye yardımcı olur, yorgunluğu azaltır gibi tıbbi birçok yararının, faydasının olduğunu bildiğimiz bir ürünü ilk önce kendimiz tüketmeliyiz, ondan sonra başkalarına tavsiye etmeliyiz ama şu alışkanlık veya şu teklif hemen bir reaksiyona da sebebiyet veriyor: "Efendim, satamadıklarımızı talebeye verelim, satamadıklarımızı askeriye yedirelim." Bu doğru bir yöntem değil, doğru bir pazarlama tekniği de değil. Niye böyle diyoruz? Ya, kıymetlidir, değerlidir. Bunu laf olsun diye de değil, uzmanları da söylüyor, birçok faydasının olduğunu bildiğimiz ürünü ilk önce kendimiz sofralarımızda yeniden bulundurma ve buluşturma durumundayız. Ben çocukluk yıllarımdan bilirim, özellikle ramazanlarımızda kesinlikle bizim hoşafımız sofradan eksik olmazdı, sahur ve iftarlarda mutlaka bulunurdu ama ben uzun yıllardır, yaklaşık on beş yıldır hoşaf görmedim hiçbir sofrada, lokantalarımızda da yok. Bu alışkanlık istisnai 1-2 tane işletmede var ve güzel de, tercih sebebi de, biz oralara da gidiyoruz yani şimdi reklam olmasın diye o firmaları söylemiyorum, Ankara'da o firmalara gittiğimizde karışık hoşaflardan bizim aldığımız oluyor ve hakikaten de memnuniyet verici. Çocuklarımıza bakıyoruz, gazlı içeceklerle yöneliyor, hâlbuki çok daha tabii, doğal, natürel olan şeyler var, nardan tutun portakal suyuna. E, şimdi üzüm suyu da üretiyoruz. Ben talebelik yıllarımdan bilirim, İstanbul'da bir firmanın Vefa'da üzüm suyu, sıra sattığını bilirim, bilmiyorum, birçok arkadaşım gitmiştir. Yazın hem serinletici bir özelliği vardır hem

dinlendirici bir özelliği vardır. Orada gördüğümü ben Manisa’da otuz yıldır maalesef ne yaşıyorum ne görüyorum. Bizim söylemek istediğimiz buydu, medyaya, basına intikal eden şekli de kötü demiyorum, yerel basına intikal eden şekli de kötü değil, belki çarpıcı olsun, can alıcı bir ifade olsun diye, dikkat çekici olsun diye kullanmış olabilirler.

Üreticilerimizin bir başka teklifi vardı bize: “Biraz daha özellikle maliyete yansıyacak desteklemeleri artırabilir misiniz ya da maliyeti düşürecek katkı sunabilir misiniz?” Bunu da inşallah raporumuzda belirleyeceğiz. Belki maliyet yükünü hafifletecek şey müdahale alımıyla da gerçekleştirilebilir. Bu nasıl olur onu bilmiyorum ama fiyatın yükselmesi hâlinde maliyet de kendiliğinden sorun olmaktan çıkar diye düşünüyorum. Katkı sunulmasın anlamında söylemiyorum, müdahale alımı sözünün bile zaman zaman piyasanın regüle olmasında yeterli olabileceğini düşünüyorum. Nitekim bunu bu sene yaşadık. İlk başta başladığımızda, Sayın Başbakana bu konuyu arz ettiğimizde “Ne kadar müdahale alımı gerekir?” dediğinde “En az 30-40 bin ton civarında.” demiştim “Sabuncubeli Tüneli’nde ışık göründü.” şeyini başlattığımızda akşam saatlerinde. Beklentim de buydu doğrusunu isterseniz ama devlet güvencesinin olmasını hisseden müstahsil, tüccar ya da bu işin tarafı olan tüm paydaşlar bu güvenceyi hissettiğinde telaşa kapılmadılar, bu kadar alıma da gerek kalmadı, bu kadar müdahaleye de gerek kalmadı. Belki bu söz bile yetecekti daha erken açıklayabilseydik. Sezon başladığında inşallah bu müdahaleyi yaptırabilirsek veya bu müdahaleyi yapabilecek bir müesseseyi, kurumu oluşturabilirsek zannediyorum tarafların birçoğunun sorunu kendiliğinden tükenmiş olacak.

Ama sizin yaşadığınız bir kısım sorunlar var ki ihracatta karşılaştığınız, özellikle paydaşlarınızın karşılaştığı, aktif madde, aflatoksin gibi, burada da ilgili bakanlıklara önerilerimiz oldu. Zannediyorum Mübaccel Hanım’la bir bakanımızı da buluşturduk Denizli’de. İlgili bakanlıkların bürokratları da inşallah...

TARİŞ ÜZÜM TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİ AR-GE MÜDÜRÜ DR. MÜBECCEL TOPUZOĞLU – Biraz önce aradılar Vekilim, konuyla ilgili çalışacaklarmış, bir çalışma grubu oluşturulacakmış Ekonomi Bakanlığı ve Tarım Bakanlığıyla birlikte.

BAŞKAN – Dolayısıyla da yaşadığımız bu sorunu da inşallah daha yaşamadan, böyle bir sorun karşımıza çıkmadan tedbirini alarak çözmüş olacağız. Tabii, Komisyonun direkt müdahale etme yetkisi yok, Komisyonun ancak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına raporu sunma, ilgili kurumlara da bu raporu gönderme ve önerilerde, tekliflerde bulunma yetkisi, görevi var. Bunu sonradan bölge milletvekilleri ya da iktidarıyla, ana muhalefetiyle veya diğer muhalefet partilerinin temsilcileriyle zaman zaman yazılı veya sözlü gündeme getirip akıbetini sorma, takip etme yetkilerimiz var. Bu şekilde de takibini yapacağız inşallah. Bizim de beklentimiz yüksek. Her sezon başladığında bizim âdeta yüreğimiz cız ediyor.

Sayın Sarıbal Bursa’da rahat, onun da sorunu Bursa’da şeftali başlayınca belki... Ama bizde temmuz, ağustos aylarında -Mazlum kardeşim de bilir, arkadaşımız da bilir, kendisi de bir üretici, müstahsil aynı zamanda- “Ya, ne olacak şu üzüm fiyatları?” Zaten telefonlar başlar. Neye gidecek, nereye varacak? Ciddi bir sorgulama başlar. Ama şuradan da şu sonuç çıkmasın lütfen: Müstahsilin de ya da üreticinin de bir kısmı aşırı bir beklentiye sokularak yani sezonun çok iyi gittiği dönemlerde bile farklı beklentiler ya da farklı söylentilerin peşine takılıp beklentilere kapıldığı, üzüm 6 bin lirayken “10 bin lira olacak mı? 8 bin lira olacak mı, olur mu?” beklentisine sokulduğu dönemlerde hem biz hem müstahsil hem de ülke zarar ediyor. Bu, ülkeye de katma değer getiren, sizlerin aracılığıyla ciddi döviz girdisi sağlayan bir mahsul. Tüccarlarımızın ödedikleri vergilerle birçok hizmete katkı sundukları -özellikle kendilerine de teşekkür ediyorum- ciddi, zahmetli de bir iş. **TARİŞ Üzüm Birliği** de aynı zamanda bir ihracatçı, hem üretici birliği hem ihracatçı. Birbirimize ön yargıyla yaklaşmadığımız, birbirimizi samimiyetle dinlediğimiz, çözüm odaklı düşünmeye başladığımız zaman birçok meselemizi biz kendiliğimizden çözeriz diye düşünüyorum. Biraz kendimize şüpheli yaklaşımlardan kaçınmayı

telkin edelim, ön yargılı yaklaşmayalım, çözüm odaklı bir araya gelelim. Paydaşlar olarak söylüyorum. Siyaset de bunun bir paydaşı. Neticede çözüm üretecek noktada bulunan insanlar, arkadaşlarımız, her biri için söylüyorum.

Evet, öncelikle arkadaşlarımızı dinleyelim demiştim ama bu kısa özetlemeden sonra sizin sualleriniz varsa veya önerileriniz varsa onları da almaya, İlhan Bey ve Pınar Hanım başta olmak üzere... Bizim tatlı bir atışmamız olmuştu. Ben “Rapor gelmedi.” demiştim, Pınar Hanım “Gönderdim.” dedi. Biraz gecikmeli gelmiş olabilir. Şimdi arkadaşlarıma da söyleyeceğim. O raporu sonradan biz bulduk, arkadaşlarımızla da paylaştık, maliyet hesap raporuydu. Oraya çok takılmıyorum yani aslında çok bir şey değil ama bilgilendirmenin doğru olması gerektiği kanaatindeyim. Doğru olması da insanı doğru yönlendirir, müstahsili de doğru yönlendirir. Müstahsili yanlış bilgilendirmenin de müstahsile çok yarar getirmediğini düşünüyorum. O sebeple sizinle o maliyet konusunda bir şeye girmiştik. Onun neden kaynaklandığını da sonradan çözdük. Dün veya evvelsi gün bize maliyet konusunda başka raporlar sunan arkadaşlarımız da oldu, borsa yetkililerimiz de oldu, o arkadaşlarımız da vardı. Dolayısıyla maliyete çok takılmıyorum. Satış fiyatı bizim için çok daha önemli olmalı. Satış maliyeti kurtaracak noktaya geldiğinde, hatta üzerine kâr da getiriyor ise -değil mi Osman Bey- artık maliyetin bir kıymeti kalmıyor. Satış fiyatımızın sorunlu olduğu yıllarda maliyet konuşulmaya başlanıyor. Eğer biz ihrac fiyatımızı yüksek tutabilirsek -bugün Şemsettin Bey’in özetlediği- çiftiği mutlu edecek, memnun edecek rakamı yakalayabilirsek devletin himayesinde, bakanlığın desteğiyle ya da Bakanlar Kurulunun kararıyla bu rakama ulaştırabilirsek bütün bunlar sorun olmaktan çıkacaktır.

Evet, ben, hem şahsım hem de birlikte geldiğimiz arkadaşlarım adına sizlere sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum. Nezih bir ortamda ağırladınız. Her bir arkadaşımı zaten tanıyorsunuz. Sizlerin de önüne tanıtım bilgileri konuldu. Bugün Cumhuriyet Halk Partisi ve AK PARTİ olarak Komisyon üyesi arkadaşlarımızla aranızdayız. Eksiklerimiz var, bizim de arkadaşlarımızın arasından da mazereti olup da gelemeyenler var. Milliyetçi Hareket Partisinden de sizin de yakından tanıdığınız Ahmet Kenan Tanrikulu arkadaşımız Komisyonumuzun üyesi. Başka arkadaşlarımız da var. O arkadaşlarımızın bir kısmı mazeret beyan ettikleri, bir kısmı yurt dışında oldukları için gelemediler ama Kütahya Milletvekilimiz buraya gelecekti. Bizi bilgilendirdi mi bilmiyorum, yetişebilirse belki buraya katılacak. Şimdilik bununla iktifa edeyim. Katkısı olacak olan arkadaşımız varsa, bize soracak arkadaşlarımız varsa onlara da cevap verelim.

Değerli Başkanım, şahsınızda bütün arkadaşlarımıza ben teşekkürlerimi, saygılarımı iletiyorum, ifade ediyorum.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI BİROL CELEP – Samimi bir ortamda gayet net ve anlaşılır dille konuyu özetlediniz.

Ahmet Başkanımızın herhâlde ilave edeceği bazı şeyler olabilir mi? Görüşleriniz var mı? Yoksa ilerleyen dakikalarda mı...

Buyurun Ahmet Bey.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ AHMET BİLGE GÖKSAN – Aslında ben öncelikle hoş geldiniz diyorum Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri.

Gerçekten konuyu çok güzel özetlediniz. Konuya vâkıf olduğunuzu gördüm. Ben bundan büyük mutluluk duydum çünkü biz de bu işe kalben gönül vermiş insanlarız. Üçüncü kuşak artık bu işi yapıyoruz ve bizim bölgede bir laf vardır, siz de bilirsiniz: “Üzüm saksaklıdır, ayağımıza bulaştığı zaman çıkmaz.” Bizim ayağımıza bulaştı, bir türlü çıkmıyor. Aynen devam ediyoruz; tüm gücümüzle

bu ürünü değerlendirelim, ülkemize döviz kazandırılım diye gece gündüz çalışıyoruz. Sizin konuya bu denli vâkıf olmanız demek ki bizim şu anda yaşamış olduğumuz sorunların çözümünün bence bir habercisi olacaktır. Gerçekten çok samimi, çok içten, çok güzel açıklamalar yaptınız.

Benim küçük bir iki tane katkı belki olabilir eğer uygun görürseniz. Malum, döviz son zamanlarda çok hareketli. Toprak Mahsulleri Ofisinin fiyatını beyan ederken, zaman akıp geçerken, zaman sürecinde, Türk lirası değer kaybediyor ve verilen fiyatın aşağıda kalma durumu söz konusu olabiliyor. Bunu dolara endekslersek, bu konuda dolar endeksli bir fiyatı alırsak fiyatı belli bir yerde stabilize etmiş oluruz. Çünkü biz fiyatlarımızı günlük kurlara göre belirlemek zorundayız. Alıcılar, inanın, bizim maliyetlerimizi bizden daha iyi biliyorlar ve en aşağı seviyeyi alıp fiyatları bize dikte ediyorlar. Çünkü ekonomik anlamda biz bu kuru meyve piyasasını ifade etmeye çalışırsak oligopolistik alıcı pazarı. Az sayıda alıcıya çok sayıda satıcı biz mal satmaya çalışıyoruz ve arz fazlası olan bir ürünü satmaya çalışıyoruz ve sezon başlarında ve belli dönemlerde maalesef fiyatlar ciddi şekilde düşüyor. Bunun düşürülmesini engellemek için bir regülatör kurumun olup bunu düzenlemesi çok yararlı olacak ve bu fiyat da dolar bazında olursa gerçekten çok büyük katkısı olacağı inancındayım.

Okul Üzümü Projesi için size gerçekten bir vatandaş olarak, bölgenin bir yaşıyanı olarak çok teşekkür ediyorum. Muazzam bir proje bu, gerçekten çok başarılı bir proje. Okullarımıza dağıtılıyor, çok güzel. Ancak, bazı duyumlar alıyorum ben. Maalesef okullarda bunlar gerektiği şekilde öğrencilere ulaştırılamıyor, öğrenciler pek tüketmiyorlar istenildiği şekilde. Onun için depolarda duruyor gibi bir kısmı. Böyle duyumlar aldık yani amacına tam hizmet etmiyor. Bunun için çocuk programlarında, kamu spotları şeklinde çocuklara yönelik çalışmaları yaparsak gerçekten bunun tüketimine büyük katkıda bulunmuş oluruz.

O kadar güzel ifade ettiniz ki gerçekten dünyada şekerden bir kaçış var. Türkiye şu anda “Nişasta bazlı şeker mi, pancar bazlı şeker mi?” tartışması yapıyor ama şekerin hepsi zararlı. Dünyada şekerden bir kaçış var ve bu önümüzdeki yıllarda daha da hızlanacak. Bizim pekmezimiz en güzel bir şeker ikame maddesi. Buna da gerçekten bir şeyler yaparsak, tüketimini artırırsak çok faydalı olacağı inancındayım.

Mutlaka görüşmüşsünüzdür, lisanslı depo olayımız var. Lisanslı depo bu ürünün gerçekten geleceğini kurtaracak bir çözümdür. Bu konudaki kalite standartlarının bir an önce tespit edilip bu depolara izin verilip faaliyete geçirilmesini sağlamamızın birçok sorunu ortadan kaldıracığı görüşündeyim. Dünyada bu böyle işliyor emtia ticaretinde. Özellikle finans piyasaları işin içine girdiği zaman bizim bugün konuştuğumuz 3-5 milyon dolarlık rakamlar gerçekten sorun olmaktan çıkıyor. Bunu biz dünya pamuk piyasasında, kahve piyasasında, kakao piyasasında görüyoruz. Bizim bu lisanslı depolarla geleceğimiz nokta bu olacaktır. Bu çerçevede fiyat hak ettiği yeri bulacaktır çünkü biz her zaman bulduramıyoruz. Mesela, şu anda, Türk üzümü -benim yüreğim sızlıyor- bedavaya satılıyor. Amerikan üzümünün kilosu 3 doları geçti, neredeyse 4 dolara yaklaşıyor, 4 doları geçti hatta. O kadar hızlı geçti ki biz hâlâ 1.700-1.800 dolara satabilir miyiz diye uğraşıyoruz. Yazık günahtr ve burada yapacağımız bir şey yok yani elimizde enstrüman yok. İşte, bu lisanslı depoya buna da çözüm bulmuş olacağız, hem devletimizin cebinden fazla para çıkmayacak hem de sorun çözülecek.

Ben tekrar teşekkür ediyorum geldiğiniz için, zaman ayırdığınız için. Allah sizlerden razı olsun.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Ahmet Beyciğim, çok teşekkür ediyoruz iltifatınız için. İltifatı bütün arkadaşlarım adına kabul ediyorum yani burada mütevazı olmayacağız, bütün arkadaşlarımız konuya vâkıf Orhan Sarıbal arkadaşım dâhil olmak üzere, ciddi de bir heyecanı var. Necip ağabeyimiz Komisyonunda hiç devamsızlığı olmayan bir arkadaşımız, bir ağabeyimiz, Komisyon Başkan Vekilimiz özellikle. Onun da katkıları olur mu, burada ifade edecekleri olur mu onu bilmem.

Ama bir şeyi yaşadığım için söylüyorum: Ben daha önce 22'nci Dönemde de Türkiye Büyük Millet Meclisinde Zeytin ve Zeytinyağı, Bitkisel Yağlar Komisyonunda görev almıştım. O dönemde de zeytin ve zeytinyağımızda ciddi sorunlarımız vardı. Bir araştırma yaptık ki bizim üretimimiz aslında 1 kilograma çıksa kendimize yetmiyor tüketecek zeytinyağında. Talebelik yıllarımdan hatırlıyorum, bana öğrenciyken zeytinyağı geldiğinde mesela sabah kahvaltıda, işte şeyde ya da bir yerde, bir restoranda diyelim veya bir yerde kahvaltı yaptığımızda biberiye otu, hafif nar sosu, nar ekşisi, biraz işte diğer baharatlardan, acı biber, pul biber kattığımızda, kekik, nane, bir de ekmeği kızarttığımızda çok leziz bir şey olur. Bunu yaptığımızda “Ne yapıyorsun sen?” dedi bana Türkiye’de okuyan Çinli bir arkadaş Kamil Hocam. “Ne oldu?” dedim. “Bizim oralarda bu eczanede satılır şifa niyetine.” dedi. Doğrudur, hakikaten bizim öğrencilik yıllarımızda veya sokakta oyun oynadığımız dönemlerde bir yerimiz yarılrsa, bir yerimizde yara olsa zeytinyağı sürerdi yaşlılar. Hatta plajlarda bile zeytinyağı kullanılan dönemler vardı. Ama şimdi bakıyorum, bizim ülkemizde zeytinyağı para etmiyor veya zeytin para etmiyor. Kendimiz tüketsek bize yetmiyor. Bize yetmeyen bir ürün ülkede sıkıntı.

Üzüm de aynı şekilde. Denizli’de uyurken şöyle bir hesap yaptım: Senenin her günü değil, senede birer gün atlamak kaydıyla üç yüz altmış beş günün yarısında günde 20 gram üzüm yemiş olsak bizim ürettiğimiz üzüm neredeyse bize yetmeyecek. Sağlık yönünden söylüyorum, kendimize bu alışkanlığı kazandırmamız lazım ama bu alışkanlığı başta... Ben bir yerde daha anlattım, gazetelerde de geçmiş, kendi hemşehrilerimiz Manisa’dan gelir -Ahmet Beyciğim- benim odamda mutlaka üzüm bulunur, Meclisteki makam dediğimiz odalarımızda, dururken birer tane üzüm atar, farkında olmaz ama tabağın yarısını yemiştir. Bizzat da üzüm üreticisi olan arkadaşımız, şu anda Ahmetli Belediye Başkanımız “Ya, İsmail ağabey, hiç üzüm görmemiş gibi yarım tabak üzüm yedim.” dedi. Demek ki önünde olunca yeniyor. Gider gitmez ilk işim belediyede... Bundan sonra ben de “Ya, nasıl olsa hepimizde üzüm var, her evde üretiliyor, üzüm üretmeyen yok.” diye düşünmeyeceğim, masamda üzüm bulunacak. Şimdi, bu alışkanlığı bir kazanacağız, bu alışkanlığı yaygınlaştıracamız.

Bir de mesela birçok arkadaşımızdan ben zaman zaman talepte bulunurum ya da gelenlerin, bize üzüm getiren arkadaşların üzümlerini mutlaka birilerine hediye ederim çikolata yerine. Demin bahsettiniz, şeker neredeyse dünyada yasaklanacak duruma geliyor ama biz birçok yerde -belki çikolata firmaları bize kızacak ama- daha tabii, daha doğal olan bir ürünü göndermiyoruz.

Bu bahsettiğiniz iki hususu mutlaka takip edeceğiz, Millî Eğitim Bakanlığına da ileteceğiz. Ben, aynı zamanda bunu Komisyonun dışında da takip edeceğim. Eğer böyle bir şey varsa büyük bir kusur, eksiklik. Bunu derhâl düzeltmeleri gerekir.

Bizim talebelik yıllarımızda -o döneme yaşı yetişen var mıdır bilmiyorum ama- devlet eliyle sütlü ekmek dağıtılırdı. Beslenme saatinde bizim çocukluk yıllarımızda -Bırol Bey bilmiyorum siz yetiştiniz mi ama- bize sütlü ekmek verilirdi belki de süt tozundan imal edilmiş, Amerikan yardımlarıyla, Marshall yardımlarıyla gelen süt tozlarından elde edilmiş ürünlerle.

İleriki safhada sadece üzüm olarak değil -üzüm olarak tüketmek belki biraz ilk başta cazip gelmeyebilir, çekici gelmeyebilir- üzümlü belki çeşitlendirerek veya başka şeylerle takviye ederek bu alışkanlığı mutlaka kazandırmamız lazım. Arkadaşlarımız ifade ettiler ama birçok müessese bunu zaten yapıyor. İzmir’de yapanlar var mı bilmiyorum ama Ankara’da, İstanbul’da üzümlü ekmek çıkaran, hatta Halk Ekmekte -kek demiyorum- üzümlü ekmek çıkaran yerler var. Bunu belki gençlerimize, çocuklarımıza bu şekilde yönlendirici olsun diye -tek başına üzüm biraz alışkanlıklarına farklı gelebilir, evdeki alışkanlıkların dışında olabilir ya da marketteki alışverişin alışkanlığıyla çekici gelmeyebilir- onu çekici hâle getirmenin şeyine bakacağız.

Dolar cinsinden açıklamak nasıl olur onu bilmiyorum, onu ilgili şeylerle konuşuruz ama aslolan şuydu Ahmet Beyciğim: Devletin güvencesini vatandaşın hissetmesi ya da müstahsilin, üreticinin hissetmesiyle piyasaya zorlamalı bir arzı durdurmakta hedef, onu başardık. Aynı zamanda, sizin gibi işletme sahiplerinin, ihracatçıların da şu endişe içerisinde olmasını engelledik: “Ya, ben şimdi piyasadan bunu 4 liraya alsam ya da 3.600-3.700 liraya alsam acaba daha çok geriye gelir mi, çöker mi? Rekabet şansımı ya da dışarıdaki müşteri potansiyelimi kaybeder miyim?” E, buna da bir çare oldu. Fiyatın yavaş yavaş kendiliğinden yukarıya çıkacağını bu işin tarafı olan hemen hemen herkes tahmin etti. Bunu artık sizin dengelemeniz zannediyorum biraz daha doğru olacak. Öngörünüz, bağlantılarınız...

TARİŞ yetkililerinin hemen hemen sürekli şikâyet konusu yaptıkları ama gördüm ki bugün özel sektörün de alivire satıştan çok mutlu, çok memnun olmadığını, bundan kendilerinin de zaman zaman açığa düştüğünü ve zarar gördüğünü, bazı işletmelerin bu sebeple sıkıntılar yaşadığını müşahade edince de aslında şikâyet aynı ama tarafların ön yargısı belki birbirlerine, “Ya, olmayan üzümü satıyor, almadığı üzümü satıyor, pazarlıyor, ondan sonra da fiyatı baskılamaya çalışıyor...” Özellikle borsada. Mesela TARİŞ’in Toprak Mahsulleri Ofisinin elindeki ürünü, mahsulü almasından bazı arkadaşlarımız sitemkâr oldu, siyasetçilerimizden de bize eleştiri getirenler oldu. Borsaya bu arz edilmiş olsa “Görüyorsunuz, devlet çekiliyor, devlet çıkıyor.” denildiği an fiyat yeniden çökecek, hem siz hem müstahsil zarar görecekti. İstişare ettik. Toprak Mahsulleri Ofisi buraya kâr amaçlı girmede, kâr amaçlı sokulmadı. Tüm taraflar bu işten mutlu ayrılсын, zarar görmesin başta müstahsil olmak üzere. “İhracatçıdan bize ne?” diyemeyiz, ihracatçı da bu ülkenin bir vatandaşı ve müstahsilin malını pazarlıyor, katma değer üretiyor, döviz girdisi sağlıyor. O döviz girdilerinden ülkenin kalkınması, refah düzeyinin artması gündeme geliyor. Netice itibarıyla, hepimizin hayatına yansıyor bu. Dolayısıyla da biz Toprak Mahsulleri Ofisi yetkililerine de Bakanlık yetkililerine de şunu söyledik: “Siz buraya zaten girmiyordunuz. Sizi görevlendiren biz olduk yani siyasi irade oldu, iktidar oldu. Sizin böyle bir kâr amacı gütmeye ya da kâr elde etme beklentiniz de yoktu, olmamalı da. Amaç burada tarafları zarara uğratmadan, ülke ekonomisini de koruyarak, gözeterek bir çare üretmektir.” Dolayısıyla da zannediyorum ciddi bir katkısı oldu. Şu anda geldiğimizde, rakamları aldığımızda Mübaccel Hanım’ın verdiği rakamlar beni çok mutlu etti, memnun etti. Bandırmasız 8.300, bandırmalı 5.200 ile 5.800 arasında. Müstahsilin de beklentileri buydu, bir fiyat istikrarının oluşmasıydı. Bundan sonra da eğer önümüzdeki sezona bu şekilde girersek, siz de, biz de müstahsil de, tüm taraflar bu işten memnun ve mutlu ayrılır diye düşünüyorum.

Yurtcan Bey bir katkı sunacak herhâlde.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ YURTCAN BİRYOL – Evet efendim, ben başka şekilde yaklaşmak istiyorum. Biliyorsunuz, dünya fiyatlarını tarım ürünleri çok olan ülke en çok belirleyebilir. Bugün, dünya fiyatlarının belirlenmesinde yüzde 80 oranında Türkiye sebeptir, Türkiye belirler dünya fiyatlarını. Türkiye’deki fiyatlar ise borsadaki fiyatlara göre belirleniyor. Türkiye’de ucuz olursa ucuz oluyor dünya fiyatları. Bizim en büyük rakibimiz -artık bunları biliyorsunuzdur- Amerika ve İran. İran’da devlet müdahale ediyor fiyatlar düştüğünde, alımlarda bulunuyor. Amerika’da ise “marketing order” orada da bir piyasa düzenleme yasası var, bu yasaya göre bir kurum var, bu kurum piyasa düzenlemesini sağlıyor. Dolayısıyla her ülke kendisine göre belirli sistemler kurmuş ama Türkiye’de bu son yıla kadar böyle bir sistem yoktu. İhracatçı birbiriyle rekabet eder tabii ki. Yani onlar para kazanmak için 3 liraya alırlarsa, emin olun, 3 lira 20 kuruşa satar, 4 liraya alırlarsa 4 lira 20 kuruşa satarlar çünkü onların işi de budur. Ama bir piyasa düzenleyicisi lazım. Ya bunu bir sistem içinde bir stok kurumu gibi bir şeyle yapabiliriz veyahut da TMO gibi, bu yıl yaptığımız gibi piyasada belirli limitlerin -biz demiyoruz ki işte bu başfiyat şeklinde olsun ama- belirli fiyatların altına düşmesini engelleyecek bir piyasa düzenlemesi gerekiyor. Efendim, bunu alıcılar da istiyor, üretici de istiyor, ihracatçı da istiyor. Bugün TMO’yu istemeyen hiç kimse yok ve TMO da bundan bir zarar da görmüyor, devlet de bir zarar görmüyor, sadece piyasayı

düzenleyici bir rol oynaması lazım. Mutlaka üzümde -diğer ürünler gibi değil, bu bölgedeki, tabii, kayısı da çok benzer de- mutlaka piyasa düzenleyicisi olarak devletin düzenleme yapması lazım. Ya TMO vasıtasıyla yapar veyahut da bir stok kurumu kurulur Amerika'da olduğu gibi. Bir sistem olması lazım. Burada yoksa serbest piyasa ekonomisi, ne kadar üretim olursa o kadar... Bunu diyemeyiz, bunlar yıllık ürünler değil, dikildiği zaman dört yılda ancak mahsul alınabiliyor. Mutlaka devletin piyasa düzenleyicisi olarak müdahale etmesi gerekiyor efendim.

BAŞKAN - Evet, bu hususta sizinle de görüşmüştük, Bakanlık yetkilileriyle de, sizin de olduğunuz ortamda. Sizin de, bildiğim kadarıyla Odalar ve Borsalar Birliğinin de böyle bir -sadece üzümde değil herhâlde, diğer ürünlerde var da- lisanslı depoculuk... Bunlardan bir tanesi bu stok kurumu olarak. İkincisi: Müdahale alımı yapacak -illa Toprak Mahsulleri Ofisi demiyorum ben- yani yeter ki bu piyasayı düzenleyecek, regüle edecek, fiyatları istikrarsızlıktan kurtaracak ya da koruyacak bir yapı oluşturulabilir. Bu görev herhangi bir bakanlığa, Tarım Bakanlığına veya ne bileyim, ihracatla ilgili ise ihracattan sorumlu bakanlığa, belki görev olarak bir düzenleme gerekiyor ise biz buna bakacağız, değerlendireceğiz, teklif ve öneri olarak da getireceğiz inşallah. Yani bunun yararını gördük. Türkiye'nin stratejik birkaç ürünü, birkaç mahsulü var. Bunlardan bir tanesi incirdir, bir tanesi üzümdür, bir tanesi kayısıdır, bir tanesi de fındıktır ve zeytindir. Bunların tamamını üreticisiyle birlikte, ihracatçısıyla, tüccarıyla birlikte düşüncecek bir yapının, bir şeyin oluşturulması yönünde bir önerimiz mutlaka olur.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ YURTCAN BİRYOL – Efendim, lisanslı depoculuk bu işin çözümünün yüzde 25'idir. Yanılığa düşmeyelim diye söylüyorum, tek çözüm olarak görmeyelim.

BAŞKAN – Bahsettim, “bir tanesi” dedim.

Osman Bey, buyurun.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ SEKTÖR KURULU BAŞKANI OSMAN ÖZ - Teşekkür ederim.

Ben de önce hepinize hoş geldiniz diyorum ve teşekkür ediyorum sektör adına. Üç dört gününüzü ayırdınız. Belki siz “Görevimiz.” diyeceksiniz, doğrudur, belki göreviniz de, bizi temsil ediyorsunuz Mecliste ama bunu yapmayabilirdiniz. Neden? Ben 65 yılında babam bu işe başladığında 12 yaşındaydım, o gündür bu gündür üzüm işletmelerinin içindeydim, bugüne kadar elli üç senedir üzümle ilgili bir Meclis araştırma komisyonunun kurulduğunu hiç duymadım. Çok teşekkür ederim. Her şeyin bir ilki var, bu da güzel bir başlangıç.

Şimdi, değişik sorunlarımız var. Zaten böyle bir komisyonun kurulmasının amacı bu sorunları ortaya çıkarıp nasıl bir çözüm elde ederiz diye...

Şimdi, ben şuradan başlayacağım: Şu kitapçıyı koyduk, hepinizde vardır. 36 sayfa ilaç var çekirdeksiz kuru üzümde kullanılmak üzere, 36 sayfa, düşünebiliyor musunuz? Biz bu ürünü nasıl pazarlarız? Kolay mı? Köylümüz bilinçli değil. Tabii, bir kısmı bilinçli bazı bölgelerde de, bilinçli olmayan da var. Ben bilinçli olmayanları söylüyorum. Bunu pazarlarken o kadar zorluk çekiyoruz ki. Bir kere, devletin buradan başlaması lazım, ürünün kalitesi yönünden, ürünün sorunu yönünden. Bunun belli kurallara bağlanması lazım ama bir diğer taraftan da hepimiz biliyoruz, bu ilaçlar dünya devleri tarafından satılıyor ve bizleri sömürüyorlar. Şurada üretilen ilacın bilmiyorum -Ahmet Bey biliyordur- belki bir tanesi bile bizim yerli icadımız, buluşumuz falan filan değil. Burada imalatı olan vardır ama patenti, şusu busu dışarıdandır herhâlde, bunlar mahvediyor. Şimdi, çocuklarımıza üzüm verelim okulda, acaba doğru mu? Canımız çıkıyor, analizlere sokuyoruz, şunu yapıyoruz, bunu yapıyoruz falan da çocuklarımıza hiç olmazsa kaliteli üzüm verelim diye. Şimdi, bu bir tane en büyük sorun. Bence bu ilaç kalıntısının üzerine gitmeniz gerekir diye düşünüyorum. Bunun çok basit çözümleri de var, burada yapılan önerilerin içinde yazılmış. Mesela bir tanesi şöyle diyor çözüm önerilerinde: Sözleşmeli tarım

modeli. Sözleşmeli tarımla bu yüzde 70-80 halledilir. Sözleşmeli tarım ne olur, teşvik edilirse çok kolay yapılabilir, kurulabilir bir şey. Sözleşmeli tarımı oraya ürün veren, sözleşmeli tarım yapıp da belli firmalara ürününü teslim eden, anlaşılan, ilaçlarını ona göre kullanan üreticiye destek vermek gerekir, cazip hâle getirmek lazım.

Bunun dışında, ilacı bir kenara koyduk, ben konudan konuya geçeceğim ama TMO'nun bu sene üzüm konusunda çok başarılı olduğunu söyleyemeyeceğim. Başkanımız burada ama sizden kaynaklanan bir şey değil yani TMO'dan kaynaklanan bir şey değil, bunu burada açıklayayım. Neden? Üzüm zaten 4 liraya ucuzdu. Hani CHP'den Manisa Milletvekili -şimdi ismini vermeyeyim- dedi ki: "Ya, biz çok heyecanlandık, çok sevindik 5 lira açıklanacak diye, 4 lira açıklanınca hayal kırıklığına uğradık." Doğru, biz de şaşırдық yani 4 lira 20 kuruş. Zaten, bakın, aralık ayının sonuna kadar üzüm 4 lira civarında satıldı, yılbaşından sonra bir anda fiyat yükseldi, arz-talep meselesi. Belki 4 lira diyeceğinize 4,5 lira, 4,70 filan denseydi o aralığa kadar dört ay zarfında ürününü satan... Ki fakir köylüdür o, parası olan köylü zaten malını satmıyor.

Şimdi, lisanslı depoculuk diyoruz, aslında üzümcülükte lisanssız depoculuk da var, bilirsiniz bilmezsiniz. Çoğu üzüm işletmesi bizler lisanssız depocuyuz. "Box" alırız, tanesi 80 dolar ya da 70 dolar. Depoları yaparız, üreticiye veriyoruz, üzümünü koyuyor getiriyor, "Sende emanette dursun arkadaş." diyor. İşte, lisanslı depocu. Ne sigortasına karışıyor -biz sigorta yapıyoruz, adamın malı emanet- ne firsine karışıyoruz, hiçbir şeyine... Bizim cepten gidiyor onlar. Neden? Olsun, bizim belli üreticimiz. İşte, ilacı düzgün kullandı, şunu böyle yaptı yani -biraz evvel konuştuğumuz konular- bu amaçla büyük yatırım. Bugün 5 bin ton üzümü depoya koyan büyük bir şirket değildir, orta hâllî bir şirkettir. Değil mi Mustafa Bey? Siz 50 bin ton alıyorsunuz da ondan. 5 bin ton üzümü depoya koymak için o "box"lardan kaç tane almak lazım? 400 kilo olsa işte 12 bin tane mi almak lazım? 12 bin tane, çarpın bakalım bunu bir 70'le, 1 milyon dolar. Boş kasaya, plastiğe 1 milyon dolar yatırıyoruz, veriyoruz, mecburuz, neyse.

TMO'nun -TMO'nun elinde olan bir şey değildi- devletin burada fiyatı biraz daha yukardan vermesi lazımdı. Dört ay fakir üreticinin elinden üzüm ucuz gitti. İhracatçı mı kazandı? Hayır, Avrupalı kazandı. Biz böyle Yönetim Kurulu toplantıları yapıyoruz, benim orada zaman zaman söylediğim şey: İşte, 300 milyon dolar döviz girmiş, kaç ton satmışız? 200 bin ton. Bu sene gene aynı miktarda döviz girmiş, kaç ton sattık? 250 bin ton. 50 bin ton üzümü bedava yedirmişiz, hiç para almadan göndermişiz. Bu sene kayısı da öyle mesela. Orada da bakın, 10 bin ton kayısı bedavaya gitmiş. Aynı döviz girdisi, 10 bin ton kayısı. Bir tek gururumuz incir şimdilik. İnşallah üzüm de o şekilde olur.

Şimdi bu iki konunun benim için ön planda olduğunu düşünüyorum. Yani bir ürünün sorunu var. Satış kısmında ham madde fiyatı yüksek olursa yüksek satılıyor, ham madde fiyatı düşük olursa ihracatçı aldığı fiyata satıyor. Onun için gene bu başa geliyor. Biz yüksek satılсын istiyoruz ama devlet de biraz cesaretli olsun. Mesela 170 bin ton fındığı alıp koydunuz, oraya para bulundu. Bu sene üzüm 4.700 ton alındı yani nedir, yüzde 1,5'u bile değil alınan, bütün rekoltenin. Fındık yüzde 25'i neredeyse. Hop diye aldı devlet, koydu. Şimdi çıkardı, fiyatlar tam başını kaldırıyor, piyasaya istikrar getirdi, çok güzel sattılar geçenlerde 25-30 bin ton. Yani bu dengeyi sağlayabilmek... Zaten TMO'nun zararlarını hazine karşılıyor herhâlde, öyle zannediyorum, sizin orada bir sıkıntınız yoktur. Hazinesin karşılıyor olması biz karşılıyor demek verdiğimiz vergilerle yani bu başka bir şey değil, kimse, Hükümeti kuranlar arsasını satın da oradaki borçları kapamıyor, bizler veriyoruz. Ben öyle şeylere vermeye hiç gocunmam yani tarım ürünüdür.

Bakın, şurada ne diyor: "Üzüm üreticisi..." Üretmek -kelime doğru mu bilmiyorum- en kutsal mı diyeyim artık, önemli bir şeydir. Yani bizde ne denir? Çalışmak bir nevi ibadettir denir, çalışan adam üretir. Bizim üretmemiz lazım, üreticilerimizi de kollamamız lazım. Bu üreticilerimizi kollamazsak, onların ayakta kalmasını sağlamazsak netice itibarıyla ben ihracatçı olarak kaybedeceğim. Ne olacak? Üzüm rekoltesi gidecek gidecek aşağılara, biz de silinip gideceğiz. Demek ki kollamamız lazım.

Amerika gidiyordu, Allah yardım etti. Bir hasar oldu, bir şey oldu, rekolteleri 200 bine düşünce bir de oradan bir akıllı adam çıktı, “Üzümün geçen sene 1.100 dolar ham madde fiyatı vardı, bu sene 2 dolar.” dedi geçti gitti adam. “Yok, satamayacaksınız.” dediler. “İç piyasam var.” dedi. İç piyasada şakır şakır satıyor. Şimdi Amerika Şili’den, Güney Afrika’dan -bunlar Güney Yarım Küre üreticileri, yeni çıkıyor mahsulleri- üzüm alıyor, 2.600-2.700 dolara üzüm alıyor. Biz hâlâ 1.700 dolara üzüm satmaya çalışıyoruz. Bence yarın TMO çıkabilir “Üzüm 7 bin lira, 6 bin lira, ben de alışı devam ediyorum.” diyebilir yani. Eğer burayı yükseltmek istiyorsak yükseltelim ama şimdi yapılmaz belki sezonun ortasında, bazı insanların pozisyonları vardır. Şimdi, başka fikirler gelir, yanlış anlaşılır, derler ki: “Osman Öz’ün stoku var falan filan.” Ama sezonun başında iyi bir fiyatla çıkmak lazım.

Satış kısmı, ürünle ilgili söyleyeceklerim bunlar ama gene aklınıza bir şey gelirse bana da sorabilirsiniz Birol Bey’e de.

Tekrar teşekkür ediyorum, buraya kadar zahmet ettiniz geldiniz.

BAŞKAN – Buyurun Mehmet Ali Bey.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ MEHMET ALİ IŞIK - Ben de bu katılımınız için hepinize çok teşekkür ederim. Bütün başkanlarımın sizlere sunmuş olduklarına bizler de katılıyoruz.

Şimdi, bizim organik tarımda bir şey vardır, ben Birliğimizde en fazla organik ürün ve o konuda görüşlerimi ve bilgilerimi paylaşıyorum. Bazen telefonlar geliyor bize, “Hastalık var, organik ürün gönderir misiniz bize?” diyorlar. Biz de “Organik ürün şifa değil.” diyoruz. Kanserle yakalanmış, şifa aramak için organik kayısı veya üzüm istiyor, son ana gelmiş artık. Organik tarım, temelden itibaren toprağın korunması, üzerindeki bitkinin korunması ve iyileştirilmesi bir bütündür, arazilerimizin korunması için bir bütündür. Şimdi, organik gıda, gıdada geline son gıda güvenliğidir, topraktan rafa kadar izlenilebilen bir sistem. Şimdi, bugün katma değerli ürün yapmak istiyorsak arazilerimizde bizim toplam kaliteye geçmemiz lazım, konvansiyonel ürün için söylüyorum bunu. Bizim Sayın Manisa Valimiz bizleri ziyaret etti, “Ben bütün Manisa ovasını organik yapacağım.” dedi, ne kadar ütöpik bir şeydi. Düşündüm, bir lider olarak bir hedef koydum. Bizim işletmemizi de ziyaret etti. Şimdi biz Amerika’da kuru meyve konusunda en büyük satış yapan bir firmayız. Orada araştırdık, biz üzüm satamıyoruz Amerika’ya, ne konvansiyonel satabiliyoruz ne organik satabiliyoruz. Derine girdik biraz, araştıralım dedik. Manisa ovasındaki sorunları FDA tespit etmiş, ağır metal oranını bulmuş, onu kayıtlarına girmiş. Bugün orada Manisa ürününü gördüğü anda reddediyor genelde; bu, FDA kayıtlarında var. Biz şok olduk ve ben bunun çıktılarını aldım. Gittik Sayın Valimize bunu açıkladık, o da bizden bu yazıyı istedi, kendisine götürdük verdik “Durum budur budur.” diye. Şimdi, Manisa bu işin en büyük merkezi bağcılık konusunda. Bizim orada ıslah projesini acilen başlatmamız lazım, ağır metal oranını çözmemiz lazım. Bunu organik falan değil... Ben kendimi konvansiyonele de adanmış bir insanım yani ama bataklığı kurutmamız lazım, sorunları çözmemiz lazım. Günlük sorunlarımız var, tabii ki onların mücadelesini edeceğiz, onları aşmaya çalışacağız ama bu makro sorunlar da hepimizin sorunu.

Pestisitle ilgili sorunlarımız var, yine Osman Bey izah etti, “36 sayfa” dedi. Bu da çok üzücü bir durum. Ben İran’da on beş yıldır varım. Kendi arazim kadar onların arazilerini biliyorum orada, devletin uygulamalarını biliyorum. Kırgızistan’da, Özbekistan’da organik projelerim var, onların neler yaptığını biliyorum, devlet olarak kontrol etmeye çalışıyorlar ve pestisit sorunları bizimki kadar hiç yok. Bir defa İran bunu çözmüş durumda ve büyük bir miktarda bizi zorlayan bir pazar şu anda, sürekli kapasite... Bu sene soğuk vurdu ama bizi yanıltmasın, yaklaşık 150-200 bin ton arasında ürün üretiyorlar.

BAŞKAN - İran nasıl çözüyor?

Şimdi, bizim pestisit konusu çok önemli. Biz burada üzerinde çalıştık, biyolojik mücadeleyle ilgili önerilerimiz var, burada da göreceksiniz. Bir sefer, çiftiçi ilaç kullanma... Yani bu toplumsal bir hastalık oldu, şifayı da ilaçtan arıyoruz insan olarak, arazimizi de ilaçla iyileştirme çalışıyoruz; bu, dünyanın en büyük yanıışı. Yani bizlerin ilaçtan kurtarıp biyolojik mücadele teknikleri var. Bunlar pahalı geliyor çiftiçiye, hep ucuz yoluna gidiyoruz. Hani beslenmemizi düzelterekimize hemen oradan iki ilaçla ben iyileşeyim diyoruz, hâlbuki bilinçli beslensek hasta olmayacağız, bağda da arazide de aynı bu sistem. Dolayısıyla bizim bu biyolojik mücadele sistemlerini konvansiyonelde geliştirmemiz lazım, çiftiçiye desteklememiz lazım. Bu konuda devletimiz, Hükümetimiz çok istikrarlı bir şekilde 35 olanı 50'ye çıkardı, 75'e çıkardı. Bizim sizlerden ricamız, lütfen bunun tamamını verin, çiftiçiye bu alışkanlığı kazandırılmalı. Sonra geri çekebiliriz bunu devletin durumu müsait değilse ama ilk etapta çiftçinin biyolojik mücadeleye alışması lazım yani "Ya, ilaçsız da bu ürün elde edilebiliyor." desinler, toprağın dengesini bozmasınlar, ağacı strese sokmasınlar, değiştirilmesinler, bu da çok önemli bir konu.

Diğer bir konu, tabii, ürünü aldık. Stok yönetimiyle ilgili ben size tersten bir şey söylemek istiyorum: Arkadaşlarımız, başkanlarımız da hep şeyi getirdiler, düşük piyasayı örnek veriyorlar ama biz üç sene önce çok kötü bir örnek yaşadık, üzüm yoktu. Bu sefer tam tersi bir olay yaşadık, herkes stoka girdi, üzüm fiyatı olmaması gerekenin üzerine çıktı. Burada, ziraat odaları broşür dağıttı, "Satmayın üzümünüzü." dedi. Yani, 2 lira olması gereken üzüm oldu 6 lira. Ne oldu? İran 200 bin tona geldi. Amerika bizim pazarlara... Amerika hiç bizim elimizden üzüm mü alır? Benim kendi başıma bin tona yakın üzümümü aldık Amerika pazarı, tam tersi bir durumda. Yani, demek istediğim, bizim stokumuzu yönetmemiz lazım. Konuştuğumuz rakam da çok şey... Sayın Başkanım, söylediniz, "35-40 bin ton" dediniz. Ya, bu rakam yeter işte; çarpı 1.500 dediğinizde 50-60 milyon dolar. Yani, benim fındık işletmem de var Karadeniz'de. Aynı Osman Bey'in dediği gibi, büyük bir yönetimi var o kadar ürünün. Fındıkta biz bunu yaşamadık hiç yani. Buradaki para oraya göre çok düşük yani; 40 bin ton üzüm olsa, 1.200-1.300 dolar deseniz 50-60 milyon dolar parayla... Bu paradan zarar edilmeyecek bir durum. Dolayısıyla, bizim dünya piyasasından korkmamamız lazım. Şimdi, bir Belçika, bir Hollanda bizim kadar piyasaya yön veriyor; alivir alışlar yapıyor, alivir satışlar yapıyor. Hollanda'nın ne üzümü var ne bir şeyi var, bizden alıyor, İran'dan alıyor, dünya piyasasını yönetiyorlar ya, müşteriye alternatif sunuyorlar, "İran üzümü var." diyor, "Çin üzümü var." diyor, "Özbek üzümü var." diyor, biz bunu diyemiyoruz. Neden diyemiyoruz? Biz kanunların arkasına... "Hans'ın yemediğini Hasan'a yedirmeyiz." Ya, biz büyük oyuncuyuz, dünyanın en büyük üreticisiyiz; bunu bir yönetmeyi tartışalım. Bağımsız serbest bölgeler mi kuracağız, bağımsız bir organize sanayi bölgesi mi kuracağız, bir şey yapalım ama dünya üzüm piyasasını biz yönetelim yani. Burada, yapmamız gereken -çok önemli- işlevsel olarak yönetilmesi gereken... Çünkü dünyanın en büyük üreticisiysek oyuncusu da bizim olmamız lazım o zaman. Ama, maalesef, dediğimiz gibi, Belçika'sı, Hollanda'sı, Almanya'sı, bunlar kendileri bizi sıkıştırıyorlar. Bu konuyu diyeceğim.

Diğer bir konu: İşletmeye geldi üzüm, stoktan aldık şimdi, stok sorunlarımız... İşletmelerimizin hepsi, biz çok büyük tonajlar yapıp çok az para kazanan bir şeyiz. Bakın bizim bilançolarımıza, yüzde 1, 2, 3; çok komik bir şey aldığımız riskler yani. Yüzde 4'e, 5'e kadar spekülasyon şeylerdir. E, bu kadar ucuz satılan bir üründe biz KOBİ statüsünü geçiyoruz ve bu sefer cezalandırılıyor. Peki, İran'a bakıyoruz, İran en ucuz elektriği kullanıyor; Özbekistan'ın hiç elektrik gideri yok. Bunlar işletmelerinde bayağı bir enerji kullanıyorlar. Biz dünyanın en pahalı enerjisini kullanıyoruz. Peki, ben işletmemin enerji giderini kullanabilmek için marjinal bir yerde elektrik üretilip mahsup etmek istiyorum. "Olmaz." Neden? "Ya çatına yapacaksın ya bahçene." Ya, benim çatım müsait değil, uygun değil, bahçemde de yerim yok zaten, işletmem yetmiyor yani. Dolayısıyla, benim enerjimi mahsup edebilmem lazım

marjinal bir tarlada, kendi tüketimim için yani, çünkü benim rakibim İran, Özbekistan. Aynı şekilde, KOBİ statüsünü geçtiğimiz için hiçbir IPARD projesinden faydalanamıyoruz bizler; KOBİ'ler faydalanabiliyor. Peki, faydalanamayınca ben nasıl teknolojiyi yakalayacağım, lazer teknolojisini, x-ray teknolojisini? Bunlar küçük işletmeler. Dolayısıyla, bizlere IPARD projesinin İzmir'de de olması lazım ve bunun desteklenmesi gerekiyor yani biz cezalandırılıyorz açıkçası. İzmir'de IPARD projesi olmuyor hiç veya bunun gibi bir teşvik şeyi yok.

BAŞKAN - Komisyondaki Bakanlık yetkilileri tarafından aynı, hatta belki daha fazla teşvik şeylerinden istifade edildiği söylendi.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ SEKTÖR KURULU BAŞKANI OSMAN ÖZ - TKDK sadece yaş üzüme veriyor. Ben Manisa tarafında şu anda -pardon, sözünüzün arasına girdim- işletme yapıyorum, üzüm işletmesi, hiçbir teşvik yok; güneş enerjisi koyayım diyorum Mehmet Ali Bey'in dediği gibi, hiçbir teşvik yok. "Her şeyi kendi paranla yaparsan yaparsın oğlum, hadi yürü." diyorlar.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ MEHMET ALİ IŞIK - Evet Sayın Başkanım, bunlar bizim işletmeciler olarak sorunlarımız.

Bir de basit bir şey var: Güncel pazarlar geliyor. Mesela geçen hafta Çin'e ticari yaptırım koydu Amerika; Çin de dedi ki: "Ben kuru meyveyi yasaklayacağım, ben de aynı şeyi yapacağım, yüzde 15 vergi koyacağım." Bu, bizim için büyük bir fırsat, zaten geçiyor. Burada hızlı hareket etmemiz lazım, hedef pazar Çin, biz burada ne yapabiliriz? Yani sizlerin buraya gelmesi, bizi dinlemesi bizi inanılmaz çok mutlu etti. Bizim böyle bir şikâyetimiz oldu. Biz size direkt ulaşalım; bir hedef, ortak bir politika yapalım. Bir boşluktur bu: İkiyi kapışıyorken, öbürü yüzde 15 vergi koyacaksa biz bu şeyi fırsata çevirelim. Ne yapabiliriz Çin'de? Hemen bunun tartışmalarını yapıp biz bir proje oluşturalım; birlik olarak, yönetim olarak Çin'de, oraya girmeye çalışalım. Çünkü ben Güney Kore'ye gittim; işte, Birliğimizin Turquality şeyi vardı, kaldığım otelde Amerikan üzümü, Amerika'nın "cranberry"si, Amerika'nın kuru meyveleri, başka bir şey yok. Ondan ekmek yapmışlar, kek yapmışlar, hepsini yapmışlar, bizim üzümümüz yok. İşte, bu tip fırsatları biz de kullanırsak, el ele çalışırsak üzümcülüğü hak ettiği yere getiririz inşallah.

Ben ilginizden dolayı tekrar çok teşekkür ederim.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI BİROL CELEP – Sayın Başkanım, İlhan Bey'e de bir söz hakkı verdikten sonra zamanı kullanmak adına planlamayı doğru yapacağız. Yemekte de hep beraberiz, ilave görüşmeleri aynı şekilde konuşabiliriz.

İlhan Bey'e bir söz...

BAŞKAN - İlhan Beyciğim, Osman Bey'den bir tepki bekliyordum. 40-50 bin ton veya 30-40 bin ton üzüme 40-50 bin lira veya bu civarda bir rakam söylendiğinde hemen bir itiraz gelir diye bekledim. Bahsedilen rakam 150-160 milyon lira. Bu düzeltmeyi niye yapmadınız?

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ SEKTÖR KURULU BAŞKANI OSMAN ÖZ - Alımla ilgili diyor ki: "TMO için küçük bir para bu." 30-40 bin ton, 4 liradan çarptı, 4 kere 4, 16, 160 milyon...

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ MEHMET ALİ IŞIK - Hayır, hayır, 1.500 dolarla çarptım ben, dolar olarak söyledim yani 40-60 milyon dolar yapıyor.

BAŞKAN - Dolar olarak söylediyse tamam, o zaman doları ben kaçırmışım.

Evet, zamanımız az, hemen verimli bir şekilde ilerleyelim.

Buyurun İlhan Beyciğim.

İZMİR TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU ÜYESİ İLHAN ZİNCİRCİOĞLU - Sayın Başkan, her şeyden önce sizin nezdinizde gelen Komisyona çok teşekkür ederiz.

Ben samimiyetle söylüyorum: Yaklaşık kırk yıldan beri bu sektörün içindeyim. Biz genelde böyle bir problemimiz, sıkıntımız olduğu zaman hep Ankara'ya gider, Ankara'daki yetkililere derdimizi anlatmaya çalışırdık, aynı Osman Bey'in de biraz önce söylediği gibi. İlk defa bir Komisyon oluştu ve Komisyon İzmir'e gelip derdimizi burada dinlemesi çok güzel, çok özlediğimiz bir tablo. O bakımdan, özellikle sizin nezdinizde tüm gelen arkadaşlara teşekkür ediyoruz hem şahsım adına hem de İzmir Ticaret Borsası adına.

Çekirdeksiz kuru üzüm -biraz önce de bahsettiğimiz gibi- Türkiye'nin en önemli ihrac kalemlerinden bir tanesi. 1970 senesine kadar, 1970-1972 senesine kadar yaklaşık 2-2,5 milyar dolar civarında Türkiye'nin ihracatının içinde 4 veya 5 tane önemli gıda ihrac kalemi vardı, tarım ihrac kalemi, onların bir tanesi de çekirdeksiz kuru üzümdür. Üzüm, incir, fındık, kayısı ve aynı zamanda da pamuk vardır bu 2,5 milyar doların içinde. Dolayısıyla, zaman içinde bu, tabii, gelişti ve çok geniş bir alanı kapsadı. İhracatta da şu anda hem üretim olarak hem ihracat olarak da önemli bir yere sahip dünya piyasasında.

Bir de, biraz önce konuştuğunuz konuda şunu söylemek istiyorum, siz bahsetmiştiniz: İç tüketim. Gerçekten iç tüketim çok önemli; şu bakımdan önemli: Biz hep ihracata yöneldik, hep ihracat üzerinde yoğunlaştık. Şu anda üretimin de yaklaşık yüzde 85'i ihracata gidiyor ama bunun hiç olmazsa bir kısmını dâhilî piyasada kullanabilirsek ihracatçının ve ihracat olgusunun üzerindeki yük biraz azalacaktır.

Size ben çarpıcı bir şey söylemek istiyorum: Bizde, Türkiye'de senelik kişi başına kullanılan kuru üzüm yaklaşık 250 gram ama bu, Avrupa Birliğinde yaklaşık 2 kilo, bayağı ciddi bir rakam var. Dolayısıyla bu işi bir şekilde, evet, okullara vermek çok iyi bir proje, askeriye vermek zaten senelerden beri devam eder ama en azından kamu spotlarıyla bunu gençlere ve çocuklarımıza yaymamız lazım diye düşünüyorum.

İzmir Ticaret Borsası olarak biz çekirdeksiz kuru üzümün neresindeyiz, onu söylemek istiyorum. Yüzde 85'i ihracat olunan bu emtianın her gün fiyatı İzmir Ticaret Borsasında belirlenmektedir. Dolayısıyla Borsa bu emtianın fiyatının belirlenmesi için hem kendi ürünümüzde hem de diğer orijinlerde her zaman takip edilen bir merkezdir. Dolayısıyla İzmir Ticaret Borsasının ve buradaki Üzüm Salonunun spot olarak tespit ettiği fiyatlar, diğer orijinlerde bir referans fiyat olarak algılanmaktadır. Dolayısıyla biz buradaki fiyatları ne kadar sağlam, ne kadar güvenilir, ne kadar şeffaf tutabilirsek dolayısıyla ihrac fiyatları da o derece yukarıda ve bizi tatmin eder durumda kalmalıdır diye düşünüyorum.

Ayrıca, İzmir Ticaret Borsası olarak bu sene üzümün ham madde standardını yapıp yürürlüğe koyduk, bununla ilgili bir yönetmeliği açıkladık. Bu hem Üzüm Salonundaki kalitenin ve şeffaflığın geliştirilmesi açısından hem de ileride lisanslı depoculuğa gelecek olan ürünlerin standardının belli olması açısından çok önemli bir şeydi. Dolayısıyla bunu yaklaşık bir buçuk seneden beri yürürlüğe koyduk.

TMO'nun sezon başında fiyat açıklamasını çok olumlu buluyoruz ama bundan sonraki uygulamalarda da TMO olur, başka bir destekleyici kurum olur, aynı şekilde fiyat açıklamasının mutlaka üreticiler bazında ve ihracatımız bazında olumlu bir etki yapacağına inanıyorum.

Osman Bey bahsettiği için, en önemli sorun çekirdeksiz kuru üzümde, ilaç kalıntısı. Bu ilaç kalıntısını zaten bundan bir on gün önce Çeşme'de yapmış olduğumuz çalıştayda da dile getirdik. Orada da Bakanlığın yetkili birimleri ve gerekli olan arkadaşlarımız vardı. Onlara da biz açıklamayı yaptık ama sizin huzurunuzda, bu konuda, ilaç konusunda devletin gerekli olan adımları atması bence çok önemli diye düşünüyorum.

Kısaca bir şey söyleyeyim. Senelerden beri biz Borsa olarak ve İhracatçılar Birliği olarak afiş çalışması yapıyoruz, eğitim çalışmalarını yapıyoruz ve üreticilerimizi bilgilendirmek için gerekli çalışmalarımızı yapıyoruz. Ama bundan iki sene önce “klorprifos” adlı etken maddede bir sıkıntımız oldu. O anda Bakanlık devreye girdi ve Bakanlıkla beraber İhracatçılar Birliği ortak çalışması ama bilhassa Bakanlığın ve devletin “Biz bu ürünü almayacağız, imha edeceğiz.” demesi, bir lafla işi bitirdi. Dolayısıyla böyle bir konumda devletin gücünün ve kuvvetinin üreticinin üstünde olmasını ve bizim gibi kurumların arkasında olması bize güç verir diye düşünüyorum.

Bir de en önemli şey, bu ilaç kalıntısının önüne geçmek için önemli şeylerden bir tanesi de iyi tarım uygulamaları ve sözleşmeli tarım. Bu sözleşmeli tarıma da gerekli desteğin ve teşvikin verilmesinin, burada yetişen ürünlerin de teşvik fiyat olarak satılırken bir teşvik almasının üreticiyi teşvik edeceği düşüncesindedim.

Ben lafı çok fazla da uzatmak istemiyorum.

Hepinize tekrar teşekkür ederim, sağ olun.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU
BAŞKANI BİROL CELEP – Sayın Başkanım, siz not alıyorsunuz, gayet dikkatlisiniz.

Zamanı güzel kullanmak adına tüm vekillerimize de eğer katkıları olacaksa bir söz verip...

BAŞKAN - Pınar Hanım'ı atlamayalım.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU
BAŞKANI BİROL CELEP – Buyurun Pınar Hanım.

İZMİR TİCARET BORSASI GENEL SEKRETER YARDIMCISI PINAR NACAK – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Birol Bey de bizden, Borsadan olduğu için bizim...

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU
BAŞKANI BİROL CELEP – Ben her gün Borsayı test ederim yani onun için realistik olarak bir ayağımız orada olduğundan.

İZMİR TİCARET BORSASI GENEL SEKRETER YARDIMCISI PINAR NACAK – Borsada zaten ön koşulumuz, sağlıklı fiyat oluşumu. Orada bir piyasa oluşuyor ve sağlıklı bir fiyat tespit ediliyor, zaten serbest piyasa koşullarında tespit ediliyor. “Müdahale alım” dediğimizde bizim burada dikkat edeceğimiz, genelde yurt dışında, tarımı destekleyen ülkelerde gördüğümüz bir hedefin -adına “hedef” deyin, “eşik fiyat” deyin- bir fiyatın ancak altına düşmesi durumunda zaten müdahale söz konusu olur ama bu hedefin, eşik fiyatın da çok sağlıklı belirlenmesi gerekiyor. O yüzden sağlıklı istatistikler ve veriler gerekiyor yani hem iyi bir verim... Rekolte tahminlerinde verimler önemli ve burada da sağlıklı maliyet önemli. Tek maliyeti belirleyip verimi hesaplayamazsanız da bir anlamı yok, afaki kalır. Bütün bunlar gözetildikten sonra serbest piyasa koşulunda o eşğin ve hedef fiyatın altına düşmesi durumunda müdahale söz konusu olması lazım. Çünkü zaten TMO'nun da alım miktarı belli olacaktır. Hani, piyasayı regüle edecek kadar büyük miktarda almadıktan sonra da buna bir faydası olmayacaktır. Bizim Borsadaki serbest piyasa akışı devam edecek ama o hedef, eşik fiyat altına düşmesi durumunda müdahale olursa normal işleyişe...

BAŞKAN – Benim de sorum olabilir mi?

İZMİR TİCARET BORSASI GENEL SEKRETER YARDIMCISI PINAR NACAK – Tabii, tabii.

BAŞKAN – Gezdiğiniz, gördüğünüz, ister Avrupa ülkeleri ister Amerika Birleşik Devletleri'nde sözleşmeli tarımı ifade ediyorsunuz; İlhan Bey, Osman Bey kısmen söylediler. Sözleşmeli tarım bize mahsus, bizim planladığımız ya da öngördüğümüz bir şey midir, oralarda da var mıdır?

İZMİR TİCARET BORSASI GENEL SEKRETER YARDIMCISI PINAR NACAK – Var, tabii ki var.

İlhan Bey, siz buyurun isterseniz.

İZMİR TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU ÜYESİ İLHAN ZİNCİRCİOĞLU - Var Sayın Başkanım.

Sözleşmeli tarım diğer tarım ülkelerinde uygulanan bir sistem. Dolayısıyla topraklı tarım veya sözleşmeli tarım şeklinde buradaki yapılan tarımda bu üretimi yapan çiftçi ile malı alacak olan firma arasında gerekli sözleşmeler yapılır. Orada kullanılacak ilaçlar, orada kullanılacak gübreler karşılıklı anlaşmayla temin edilir. Dolayısıyla burada en önemli şey, çekirdeksiz kuru üzümde, bu ilaç kalıntısının önüne geçmek. İlaç kalıntısının önüne geçmek için zaten hâlihazırda birtakım ihracatçı arkadaşların kendi sözleşmeli tarım yaptırdığı çiftçilerimiz var. Dolayısıyla onların ürünlerini alıyorlar, onlara gerekli olan ilaçları, gübreleri veriyorlar ve kendi ziraat mühendisleri kontrolünde üretim yapıyor. Bu önemli bir şey.

BAŞKAN – Hayır, ben bilmediğimden sormuyorum, şeytanın avukatlığını yapıyorum biraz burada. Birileri bir ithamda bulunuyor da... “Sözleşmeli tarım ülke üretimini birilerine peşkeş çekme ya da rehin etme çalışmasıdır, faaliyetidir.” Avrupa’da -ülkemizde demiyorum- bizatihi uygulanan yerler olduğunu da biliyorum, Amerika’da olduğunu biliyorum ama üçüncü dünya ülkelerinde de bunu yaptıklarını biliyorum.

Benim bir sorum daha olacak her ikinize, Osman Bey ile İlhan Bey’e, aynı şekilde. Sözleşmeli tarımı ben de destekliyorum, prensip olarak da kabul ettiğim, katıldığım bir uygulama yöntemidir ama müstahsilin şöyle bir şikâyeti var: “Sözleşmeli tarım yaptığımız firmalar her şeyi kendilerine göre planladıkları için mahsulün bol olduğu, arzın çok olduğu yıllarda bizi mağdur ediyorlar.” Bu sözleşmeler baştan belirlenirken -bildiğim kadarıyla bakanlıkların da böyle bir denetimi var, herhâlde müdahale şeyi de var- tamamen serbest mi? Böyle bir arz fazlası durumunda, pozisyonunda -mesela domatesle ilgili söyleyeyim, üzümle ilgili söyleyeyim- “Bu sene sizinle anlaştık. 2019 için 5 bin liradan veya 5,5 liradan üzüm alacağız.” dediniz ama arz fazlası çıktı, gerekçe oluşturdunuz. “Ben mahsul almayacağım, alamayacağım.” deme şansınız var mı? Böyle bir şeyde tazminat hakkı doğuyor mu size? Müstahsile böyle bir ödeme yaptınız mı bugüne kadar?

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ SEKTÖR KURULU BAŞKANI OSMAN ÖZ - Sayın Başkanım, sözleşmeli tarımdan yanlış anlaşılmasın, şu çıkmasın: Biz köylüyle oturup “Bu ürünü ben alacağım, sen bana satacaksın, fiyatı da bu.” diye böyle bir sözleşme yapmıyoruz. Bizim sözleşmeli tarımdaki esas amacımız “Şu, şu, şu ilaçların dışında başka ilaçlar kullanma, ürünü ürettiğin zaman getir, alayım.” Almaz, başkasına gider verir, öyle bir şey yok, kimse kimseye şey yapmıyor. Artı...

BAŞKAN - Çok affedersiniz, bu, sözleşmeli tarım değil, bu değil, bu tavsiye.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ SEKTÖR KURULU BAŞKANI OSMAN ÖZ - Tavsiye değil.

BAŞKAN - Olur mu, sözleşme...

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ SEKTÖR KURULU BAŞKANI OSMAN ÖZ - Ben alım garantisi veriyorum. Şöyle veririm, Borsa fiyatına alıyorum. Borsa fiyatına yani piyasa fiyatı neyse, ona alırım, onun dışında ben birisine sezonun başında bir fiyat veririm üreticiyi belki de mağdur edeceğim.

BAŞKAN - Tamam, anladım.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ SEKTÖR KURULU BAŞKANI OSMAN ÖZ - Değil mi, mağdur edebilirim. Kimseye fiyatlamak yanlış. Bugün Amerika’da yapılan yöntemde üreticiler belli fabrikalarda bağlantı hâlinde, illa oraya verecek diye bir kural yok. Götürüyor üzümünü, ister oraya veriyor ister oraya. Bekliyor, fiyat açıklanıyor. Diyorlar ki: “Kilosu 1 dolar.” Orada gidiyor 1 dolardan hesabını görüyor, parasını alıyor, gidiyor. Ama o 1 dolar bütün Amerika’daki üzüm üreticileri için geçerli bir fiyat oluyor. Yani bu şekilde bir sözleşme. Yani bakın, ben biraz evvel söylerken şunu da...

BAŞKAN - Sözleşmeli tarım bu değil. Sözleşmeli tarımda ben size teknoloji veya bilgi birikimimi aktarıyorum, bunun karşılığında da sizden bir sadakat bekliyorum, mahsulünüzü bana getirmenizi bekliyorum, planlamamı ona göre yapıyorum, tesisimi ona göre bir hazırlıyorum. İsteddiği yere verdi. Ben avukatlık yaptım yıllarca, birçok firmaya tazminat davası açtım.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ SEKTÖR KURULU BAŞKANI OSMAN ÖZ - Taze ürünlerle ilgilidir, kuruda böyle bir şey söz konusu değil çünkü taze ürünü hemen satmak zorundasınız yahut da sözleşme yaptığımız yere zaten vermek zorundasınız. Kuru üzüm de zorlayamıyorsunuz çünkü alıp ürününü evini götürüp bekleyebiliriz.

BAŞKAN - Ben onu soruyorum. Taze ürün de dâhil olmak üzere sözleşmeli tarım yaptığınızda... Kuru üzümde de yaparsınız, buna bir engel hâl yok, kuru meyvede de yaparsınız, her üründe yapabilirsiniz. Şunu söyleyebilirsiniz: “Fiyatı belirlemiyoruz, borsada oluşacak fiyat üzerinden alım garantisi veriyoruz.”

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ SEKTÖR KURULU BAŞKANI OSMAN ÖZ – Evet evet, öyle yaparız.

İZMİR TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU ÜYESİ İLHAN ZİNCİRCİOĞLU - Aynen öyle. Mesela organikte de aynı şekilde.

BAŞKAN – Dersiniz, bunu anlarım ama yok, ben bilgi aktarımımı, tecrübemi aktarıyorum. Kimse kimseye bunu yapmıyor. Dünyada da böyle bir örnek yok, gezdiğim gördüğüm yerler var biliyorum. O zaman da şöyle bir endişe çıkıyor, vatandaşın bu şikâyet geliyor bize, diyor ki: “Arkadaş ben sözleşmeli tarım yaptım ama İlhan Bey’e gittim beni yüzüstü bıraktı. Yok, kusura bakma param yok dedi, depom müsait değil dedi, makinelerim arızalı dedi, gerekçe oluşturdu, beni yüzüstü bıraktı, o mahsulü ben ya elimden çıkarmak durumundaydım ya da işte üç beş tane vurguncuya, talancıya kaptırdım gitti.” Böyle mağduriyetler de yaşıyoruz, bu amaçla soruyorum.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ SEKTÖR KURULU BAŞKANI OSMAN ÖZ - Yok, sözleşmeli tarım yaptığımız zaman ürününü alıyoruz.

İZMİR TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU ÜYESİ İLHAN ZİNCİRCİOĞLU - Sözleşmeli tarım dediğimiz gibi her şeyden önce... Hemen bir şey ilave edeyim...

BAŞKAN – Pınar Hanım’ın sözünü kestik, tamamlasın.

İZMİR TİCARET BORSASI GENEL SEKRETER YARDIMCISI PINAR NACAK – Yok yok, tamam tamam.

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Bu sözleşmeli tarıma birkaç şey söylemem gerekiyor. Uzun zamandır Karacabey’de özellikle Japonlar gelip sözleşmeli tarım yaptılar. Sözleşmeli tarım şuydu: Alış fiyatları da belliydi, onların ilaç programları da belliydi. Ama günün sonunda on yıl kadar süren bu süreçte ne yazık ki bütününde çiftçi zararlı çıktı. Çünkü günün sonunda fire düşüyor, hastalık oranını ortaya koyuyor ve çiftçi oradan belirli bir sonuç elde edemedi.

Tam da gönderme yaptı İsmail Bey, ben sözleşmeli tarımın Türkiye koşullarında hukuki altyapısı olmadığını, devlet tarafından bir güvencesinin olmadığını, çiftçinin tamamen özel sektörlere ve şirketlerle karşı karşıya bırakıldığını, Avrupa’da bu sürecin birlikler, Amerika’da ağırlıklı olarak kooperatifler üzerinden yürüdüğünü, sahici ve yasal bir altyapısının olduğunu, üretici açısından da yaptırım olduğundan dolayı Türkiye’deki sözleşmeli tarımın ne yazık ki çiftçi aleyhine yürüdüğünü, bu nedenle de çiftiyi batıran, yok eden sektörlerden, sistemlerden biri olduğunu ısrarla söylüyorum.

Sözleşmeli tarıma bütünüyle karşı olmamakla beraber Türkiye’de bugüne kadar olan bütün örnekleri ne yazık ki üretici aleyhine gelişmiştir ve üretici buradan bir yere varamamıştır. Biz bunu çok açık bir şekilde Bursa’da ağırlıklı olarak domatestede yaşadık ve yaşamaya devam ediyoruz. Yani o yüzden sözleşmeli tarım A’dan Z’ye kadar ilacını kendisi veriyor, gübresini kendisi veriyor, fidesini ve çeşidini bile kendisi verdi ama günün sonunda ne yazık ki Japon şirketler üzerinden bizim üreticimiz şu anda yaya kaldı. Yani şu anda sözleşmeli tarım yok, tek taraflı bir durum var.

İkinci olay da İsmail Bey, hani belki bir karışıklık var, onu açıklamak isterim. Bu tüccar meselesi, onların bir sözleşmesi falan yok, geliyor çeki veriyor, malı alıyor, gidiyor, ondan sonra çekler karşılıksız. Bu da çiftçinin örgütlenmesi, kesinlikle üzüm üreticisi, diğer üreticilerin bire bir tüccarla karşı karşıya gelmemesi, onun örgütlü bir yapı içerisinde gitmesi.

Bizim baktığımız pencere şudur: Üretici üretmekle meşgul olmalı. Üretici pazarlama yapmamalı, üretici malını satma peşinde koşmamalı. Üretici üretmeli, elbette bu üretim mekanizması organik olabilir, iyi tarım olabilir, euro global yapı olabilir. Bunların tümü müşteri taleplerine bağlıdır, dünyadan gelen taleplere bağlıdır ama üretici gelmelidir birliğine, kooperatifine, şirketine malını bırakmalıdır. Onun işi çalıştıktan sonra akşam evde o yorgunluğunu giderip insanca yaşamaktır. Şu anda mekanizma bu anlamda inanılmaz derecede boş, inanılmaz derecede problemlidir ve ne yazık ki üreticinin aleyhine.

Çok güzel şeyler duyuyoruz, çok güçlü mücadeleniz var. Ben ilk kez bir alanda, üretici, özel sektör, kamu dayanışmasını görüyorum; bu kıymetli, bunun bütün alanlara yayılması gerekir ama hâlâ ciddi anlamda boşluk, üreticinin hiçbir açıdan bir güvencesinin olmadığını görüyoruz, bu kadar açık. Yani dünyadaki fiyat dengesizlikleri, dünyadaki siyasal, savaştal, stratejik veya iklimsel her türlü olumsuzluklarda elbette sizler etkileneceksiniz ama asıl etkilenen burada ne yazık ki üreticimiz. Sizin saati geldiğinde, gün geldiğinde durma imkânınız ve ihtimaliniz var ama üreticinin yok. O yüzden bütün bakacağız, toprağımızı koruyacağız. Bir arkadaşımız söyledi, toprağımızı koyacağız, ürünümüzü koruyacağız ama birlikte yani devlet mekanizması bugün TMO’yla, yarın başka bir kurumla “Ben bu işin içinde yokum.” deme lüksüne hiçbir zaman sahip değildir. Hepiniz uluslararası ticaret yapıyorsunuz, gidiyorsunuz. Amerika’daki devlet desteği ve devlet denetimi, kooperatiflerde bizzat kendi profesyonel elemanları var. Avrupa’da denetim o kadar yüksek ve gerçekten profesyonel bir şekilde yönetiliyor. Borsaları, hepsinin, birliklerin kendi içerisinde özel mal pazarlama yerleri ve alanları var. Yani kimse, hiçbir üretici size bizdeki gibi gelip sizinle ya da sizlerle bir iletişim, belki üzüm için özel de kurabilir ama genelde bütün stratejik ürünlerde hiçbirinde kurmuyor. O yüzden burası kıymetli, önemli. Ben gerçekten böyle bir şeyi görmekten de mutlu oldum. Ama yeter mi? Yetmez. Bir taraftan siyasi, bir taraftan politik, bir taraftan Bakanlık, bir taraftan sizler hem bu ülkeye döviz kazandıran kesim olarak çok kıymetlisiniz. Öbür taraftan, iç tüketim meselesi üzerinden bir kombinasyon yapıp hepimiz birbirinizin derdini anlayıp... Ama şart şu: Esnek, sürdürülebilir, müdahaleci, günü kurtaran değil, kısa, orta, uzun vadeli ve sürekli, sahici bir destekleme politikasıyla bu iş yürütülebilir diye düşünüyorum.

Bir örnek vermek isterim lütfen, beni bağışlayın, çok önemli yani üreticinin nereden nereye geleceğini anlamak için. Değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli ihracatçı arkadaşlar; şöyle bir şey, çiftçimiz çok muhafazakâr ama çok da başarılı, çok zor şeyleri başarabilecek yani gecesini, gündüzünü ortaya koyabilecek insanlar. Eğer biz sistemi doğru kurarsak ve o insanlar gelirlerini bilirlerse çiftçi rezidü sorununu çözecektir, buna inanıyorum. Ki Bakanlığa da buradan hakkını teslim etmek isterim,

son beş altı yıldır rezidü konusunda ciddi aşamalar kaydedildi. Ama yeter mi? Yetmez elbette ama değişmeyecek denen, olmayacak denen birçok şey oldu ve başarıldı. Yetti mi? Yetmedi. Çünkü pazar değişiyor, pazar talebinin getirmiş olduğu bazı özel, spesifik ilaç sorunları var.

Şunu özellikle belirtmek isterim: Ben Bursa'dan geliyorum, bizim orada Ağaköy diye bir köy var, çok zengin bir köy, 1990'lı yıllarda armut ağacının üzerine dolar asıyorlardı arkadaşlar. 1 kilo deveci armudunu 4 dolara satılıyordu, 4 dolar, bu kadar enteresan bir yerdi. Fakat iklimler değişti, biliyorsunuz artık dünyada hiç kimse hiçbir devlet iklim değişikliklerini görmeden bir planlama yapmıyor, hatta hayatın her alanına küresel ısınma ve iklim değişikliğini koyarak planlama yapıyor, bu çok önemli. Tabii, sürekli afetler olmaya başladı. İşte, bu TARSİM'in ilk çıktığı yıllardı, köylü gitti, kredi alacak ya da bir ihtiyacı var, Ziraat Bankası dedi ki: "Eğer sigorta yapmıyorsanız biz kredi vermekte zorluk çekeriz. Bir teminatır bu, bunu yapmanız." Köylümüz dedi ki: "Biz Allah'tan gelen bu afet işine sigorta yaptırmayız." O köy çok zengin ve böyle bir inancı var, çok saygılı, diyecek hiçbir şey yok. Ama 100 üreticiden 10'u yaptı arkadaşlar. O sene işte olacak ya 4 kez dolu yağdı, 4 kez -yıl bile söyleyebilirim bununla ilgili- ve günün sonunda sadece 10 çiftçimiz inanılmaz gelir elde ettiler TARSİM'den. Bir yıl sonra ocak ayında -yani sezon bitti, eylül, ekim paralar alındı TARSİM'den- o köy halkı rekor düzeyde poliçe yaptırdı. Yani bu iş artık gelir meselesidir, bu iş artık çiftçinin kalkınma meselesidir, hep birlikte bu ülkeye ve tarıma bir şeyler kazandırma meselesidir. O yüzden ben köylünün büyümeyeceği, köylünün kalkınamayacağı bir modellemenin uzun vadede başarılı olacağına inanmıyorum, bu da hepimizin sorunu olarak alınıyor ve Komisyon da buna hizmet ediyor, bu anlamda da kıymetli olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum hepinize.

BAŞKAN – Arkadaşlar, teşekkür ediyorum.

Sayın Sarıbal'la biz birbirimize takılmadan edemiyoruz. Sayın Sarıbal sözleşmeli tarıma tamamen karşıydı ama bugün kısmen de olsa yanında olduğunu görmek, bir hususta da olsa hemfikir olduğumuzu görmek, beni memnun etti, mutlu etti.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Güvenceli, tek taraflı değil.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI UZMANI ÖMER ÇELİK – O konuda Özgür Tarımın bir şeyi var.

BAŞKAN - "Zaman çok daraldı." diyor Başkanım.

Yemekte devam edelim ama özellikle Şemsettin Bey'den hakikaten bugün etkilendim. Mustafa Bey'i de tebrik ediyorum, memleketine, ülkesine iyi bir vatandaş yetiştirmiş. Kendisi de ülkeye hizmet eden, döviz kazandıran, müstahsilli de üzmeyen bir işletmeci. Dolayısıyla, Şemsettin Bey'in Şemsi Tebrizi'yi mi esas aldığını bilmiyorum ama "Şems" diye kendisini tarif etmesinden dolayı söylüyorum, kartını öyle gördüm, Şems Bey'e de hemen bir kısa söz verelim, ondan sonra müsaade alalım.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ DANIŞMA KURULU BAŞKANI ŞEMSETTİN ÖZGÜR – Efendim, çok teşekkür ederim tekrar.

Hızlı geçeceğim, bugün konuştuklarımızın dışında aldığım birkaç not da var. Biz sözleşmeli tarım yapıyoruz firma olarak yani toplamda aslında senede 70 bin tona yakın üzüm alırken bunun aşağı yukarı 14 bin tonunu, son bir kaç senedir, bu sorunların baş göstermesiyle beraber sözleşmeliye çevirdik. Tabii, sözleşmeliinin tanımı ayrı bir şey, az önce konuşmalardaki gibi tavsiyeli dersiniz, sözleşmeli dersiniz, bir fiyat "fix"leme olayı yok ama çiftçimize danışmanlık desteği, kontrol desteği, ilaç desteği gibi konularda yardımcı oluyoruz. Bu şekilde bir anlaşmamız var ve bu da başarıyla sonuçlanıyor son birkaç senedir.

Ama ilaç kalıntısı konusunda aslında bakarsanız sorun şöyle: Burada serbest piyasa ekonomisi var, serbest piyasa ekonomisinden dolayı da ilacın ruhsatlandırma süreci vardır muhakkak. Bu ruhsatlandırma süreci de Avrupa MRL değerlerini tutturabiliyorsa veya testleri onu sonuç kılıyorsa sanırım belli bir prosedürden geçince bütün ilaçlar ruhsatlanabilir durumda. O yüzden zaten sayfalarca ilacımız var burada. Tabii, bizim buradaki sorunumuz, çiftçimiz çok ufak, çok ufak ölçekli. Yani biz burada üzümü -hep aynı şeyi konuşuyoruz biz kendi içimizde ama size de söylemiş olalım- Türkiye 60 binin üzerinde çiftçiyle üretiyor. Ama Amerika'da benzer bir rekolte 2 binin altında çiftçiyle üretiyor. Bağ alanları çok küçük, o yüzden parçalı, tek çiftçinin tek yerde yeri yok, tek çiftçinin yeri farklı farklı yerlerde, ortalık da ilaç bayisi kaynıyor, ilaç bayisinin her biri farklı bir ilacı satıyor. Toplamda baktığınızda belki 5 tane hastalık var bağda ama bu 5 tane sorunu çözecek yüzlerce ilaç var, her biri de yasal, her biri de ruhsatlı. Buradan bir çözüm çıkmıyor. Açıkçası, İran'da bu sorun belki daha az ama İran'da ambargo var. İran'ın kaynaklara erişimi bizim kadar yok belki, orada başka sorunlar var ama Türkiye'de bence bu işin çözümü... Bir de şöyle bir şey var: MRL değerleri onaylı olan veya yasal olan, izinli olan pestisitler bir bakıyorsunuz, birdenbire yasak hâle geliyor ve bizim de Avrupa Birliğiindeki...

BAŞKAN – Bu, dolaylı bir rekabettir aslında ya da -bu yaptığımız çalışmaların sonucunda edindiğim- dolaylı bir şekilde engellemenin aracı olarak kullanılıyor.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ DANIŞMA KURULU BAŞKANI ŞEMSETTİN ÖZGÜR – Buna yönelik çok farklı tezler var. Yani nasıl oluyorsa oluyor ama bizim ürünün raf ömrü uzun ve uzun olduğu için de birdenbire bir yasa değişiminde biz çok ciddi anlamda mağdur kalabiliyoruz hangi ilacı kullanırsanız kullanın. Biz sözleşme yapıyoruz, tavsiye ettiğimiz ilaç birdenbire yasaklanıyor ve maalesef bununla ilgili bilgimiz yok, bununla ilgili önceden alabildiğimiz bir önlememiz yok. Bence burada eğer ürünü kalıntıdan temizlemek istiyorsak... Ki ben bunu şöyle söylemek istiyorum: Biz bugün belki konuşmadık ama daha fazla depo yapmak istiyoruz, daha fazla araziye inşaat yapmak istiyoruz ama tarım arazisi diye bulamıyoruz, haklı olarak bulamıyoruz, çok da doğru tarım arazilerinin korunması. Ama tarım arazilerinin aynı zamanda da ağır metal tarafından da ilaç tarafından da sürdürülebilirlik tarafından da korunması lazım. Bunun için de bence organik ruhsatlı ilaçların desteklenmesi lazım. İlaç bu işin içindeki çok ufak bir değer ve bu değeri aslında devlet çok basit fonlarla sübvansede edebilir ve bu da Türkiye'nin üzümünün -diğer ürünlerde de bu geçerlidir muhakkak- marka değerini daha yukarılara taşır. Maalesef biz reklam olduk, Türk üzümünün ilaç kalıntısı yüzünden sorunlarından dolayı Avrupa'da pazar kaybediyoruz, her geçen gün durum daha kötüye gidiyor, her geçen gün başka pestisit çıkıyor, her geçen gün başka sorun oluyor. Bunu söylemek istiyorum ilaç kalıntısıyla ilgili.

Onun dışında, TMO'yla ilgili de... TMO, evet, bu sene geldi. Biz bugün sabah şirkette de söyledik aynı şeyi, çok ufak bir lafı bile kısa dönemde üzümü 3,8'den 4 liraya taşıdı. Ama bu TMO'nun veya devlet müdahalesi alımının şöyle bir faydası olması lazım sektöre: Eğer devlet müdahalesi alımı veya devlet alımı olacaksa bunu en baştan tüm paydaşlar bilip alivire satış yapmamalılar çünkü alivire satış yapıldığı zaman sonra alivire satış yapanlar diğer rakiplerini de sürüklüyorlar kendileriyle beraber ve daha sonra da fiyatı düşürmek için her türlü spekülatif hareketi yapıyorlar. Bunun için bu alımın dışı dokunur miktarda olması lazım ve bunun hem alt seviyesinin hem de üst seviyesinin olması lazım çünkü az önce Mehmet Ali Başkanımın dediği gibi, bu fiyat istikrarsızlığı sadece fiyatın çok ucuz olması değil, çok pahalı olması da yani bunun belli bir seviyede yüzmesi lazım. Eğer çok yükseğe çıkarsa bu sefer de pazarlar başka yerlere kaçıyor ama çok düşük olursa bu sefer çiftçi zarar ediyor. Bunun adil, doğru bir seviye içerisinde devlet "Bu rakam olursa alırım, bu rakam olursa satarım." diye kuralı eğer en baştan koyarsa sektörümüze, piyasamıza en büyük fayda bu şekilde sağlanacağını düşüncesindeyim ve tonaj da 3 bin-5 bin ton olmayacak şekilde en azından 20-30 bin tonlar seviyesinde olsun ki bu alivire satış yapan ihracatçıya caydırıcı olsun.

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ediyorum.

Yemekte devam edeceğiz ancak sadece şunu söyleyeyim: İlaçla ilgili, Tarım Bakanlığı ve tarım il ve ilçe müdürlükleri barkod sistemi üzerinden bir takibat başlatıyor zaten bu yıl, sıkı bir denetim var. Orada inşallah bir aksilik yaşamayacağız.

3-5 bin tonla TMO görevlendirilmedi, hatta 30-40 bin tonla da sınırlandırılmadı, onu söyleyeyim. TMO alabildiğince alacaktı yani eğer arz olmuş olsaydı, biz o talebi karşılama noktasında bize yönelen, özellikle Toprak Mahsulleri Ofisine gelen ne kadar üzüm olursa onu alacaktık, bu garantiyi verdik. Bu garanti verildiği için vatandaş getirmedi ve şartları bekledi, 4 bin liranın üzerine çıkınca da o güvencede kendini hissetti, 4 bin liraya nasıl olsa, her hâlükârda devlet alıcı... Şu anda Toprak Mahsulleri Ofisinin görevi devam ediyor, bu fiyatın altına düştüğü takdirde alımını sürdürecektir. Dolayısıyla bu fiyat taban olarak açıklandı.

Sizin bir talebiniz daha var, yüksek de açıklanmasın. Yüksek de açıklansın, belirlensin, şu fiyattan da satarım, bu fiyatın üstünde olursa sizin işletmenize veya başka bir yerde söyledik, konuştuğ arkadaşlarla, bunu da ifade ettik. Evet, bir taban fiyat belirliyoruz ama diyelim ki bu yıl içerisinde veya sezonda veya sezon dışı aşırı yükselen, yüzde 200, yüzde 300 fiyat farkı oluşturan bir ürüne de devlet aynı zamanda müdahale etmeli. Stok kurumunda bulunan mahsulüne “Yok kardeşim, ben piyasayla bu kadar oynamana müsaade etmem, bunu belli bir kâr marjıyla, belli bir maliyetiyle piyasaya arz ederim, tüketiciyi korurum.” demesi lazım; devletin böyle bir sorumluluğu da var, buna da katılıyorum, sizinle aynı şeyleri paylaşıyorum. Yoksa bir yanlış algı, yanlış bilgi oluşturulmasın lütfen. Toprak Mahsulleri Ofisine “3 bin ton alın, 2 bin ton alın.” Bakanlığın, Başbakanlığın ya da böyle bir kurumun direktifi söz konusu değil. Gelen bütün malı alacaktık. Eğer bize yönelmiş olsaydı, Toprak Mahsulleri Ofisine tamamı yönelmiş olsaydı tamamını da alacaktık.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ DANIŞMA KURULU BAŞKANI ŞEMSETTİN ÖZGÜR – O zaman fiyat belki çok doğru değildi Başkanım. Fiyat belki biraz düşük kaldı. Fiyat düşük kaldı, gelmedi fazla mal.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI BİROL CELEP – Piyasanın akışı oraya gitti arkadaşlar yani...

BAŞKAN - Siz fiyat “3.800” dediniz, bize “3.200” fiyatlar geldi. Şimdi, 3.200’den birdenbire müdahale edeceğiniz rakamı da iyi yakalamadığınızı takdirde istenen amaca da hizmet etmiyor.

İZMİR TİCARET BORSASI YÖNETİM KURULU ÜYESİ İLHAN ZİNCİRCİOĞLU - Üretici kendini garantide buldu, bu fiyatın altına düşmeyeceğine emin oldu ve ondan sonra...

BAŞKAN - Ama bunu biraz daha yüksek açıklasaydık... Siz kendinizi garantide hissettiğiniz için olabilir ama diğer ihracatçı arkadaşlarımızla da görüştüğümüzde çok yüksek açıklamış olsaydınız... Ki zaman zaman bu şikâyetleri Yurtcan Bey’in kendileri de, başka kurum temsilcileri de söylerler, alivire satışı sıkıntılı olan arkadaşlarımız vardı.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ SEKTÖR KURULU BAŞKANI OSMAN ÖZ – Satmasınlar.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI BİROL CELEP – Satmasınlar.

BAŞKAN - Sıkıntıda olan arkadaşlarımız da vardı, sizleri de ciddi firmaları da arkalarından sürükleyen kitleler olmuştu, öyle değil mi?

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI BİROL CELEP – Aynen.

BAŞKAN - Bunu sabah da konuştuk. Bu sefer piyasada -Allah korusun-istenmeyen hadiselere sebebiyet verir miyiz, işletmelerin batmasından dolayı müstahsili, üreticiyi mağdur eder miyiz; böyle bir endişe de vardı yani iki taraflı, üç taraflı düşünüldü bu. Yoksa bizim gönlümüzden de geçen 4.200 değildi, bizim de gönlümüzden geçen rakam daha da belki yüksekti. Kendiliğinden oraya çıkacağını da tahmin etmiştik, neticede de o rakama geldi.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ DANIŞMA KURULU BAŞKANI ŞEMSETTİN ÖZGÜR – Efendim, çok haklısınız yani oyun başlıyor çünkü marttan itibaren oyun başladı bazı ihracatçılar için. Eylülde gelip oyunun kurallarını değiştirdiğiniz zaman mağdur olanlar da olur, ki ondan dolayı belki tenkit edilme durumu oldu. Ama belki seneye için bile yani erken tarihte, daha hiçbir oyuncunun etkilenmeyeceği bir şekilde bir açıklama yapılarak bu iş yapılabilir çünkü eylülde yaptığınız zaman dediğiniz gibi oluyor ama çok daha erkenden olabilir.

ORHAN SARIBAL (Bursa) – Bir cümle söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun, hemen kısaca...

ORHAN SARIBAL (Bursa) - Sadece şunu söylemek istiyorum bilinsin anlamında, Türkiye’yi bekleyen en büyük tehlike topraklardaki organik maddenin aşırı derecede bitmesi arkadaşlar. Yani siz toprağa hangi gübreyi veriyorsanız verin toprakta eğer organik madde yoksa o gübrelerin parçalanması ve bitkiye yararının geçmesi hâli, şansı yok ve bu da kaliteyi ve verimi etkileyecektir. O yüzden bütün dünyada yüzde 4 oranında organik yapı öngörülür, bizdeki rakamlar bırakın yüzde 4’ü, yüzde 1 seviyesinde, yüzde 1,5 seviyesinde hatta sıfıra yakın.

BAŞKAN - Orhan Beyciğim, buna şeyde devam edelim.

Kamil Bey’e ev sahibi olarak hiç söz vermedik, özür diliyorum, bu haksızlığı yapmamam gerekirdi.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) - Hayır, estağfurullah, ben söz istemedim şu ana kadar.

Aslında söylenecek her şey söylendi belki bir özet vurgu gibi olacak ama şimdi, bizim burada ziyaret ettiğimiz, bizleri ev sahiplikleriyle, misafirperverlikleriyle son derece iyi ağırladılar, teşekkür ediyoruz Ege İhracatçı Birliklerimize ve aynı zamanda İzmir Ticaret Borsamızın yetkililerine. Bu iki kurumun da varlığının, var olmasının tek sebebi çiftçidir ve onun ürettiği üründür. Ürün yoksa bu iki kurumun hiçbir değeri, hiçbir anlamı, hiçbir kıymetiharbiyesi yok.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİĞİ YÖNETİM KURULU BAŞKANI BİROL CELEP – Sayın Vekilim, ülkemizin ortak menfaati bu.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) - Hayır, ben geliyorum, ben toparlamaya çalışıyorum, aynı yere geleceğim.

Şimdi, dolayısıyla çiftçinin ayakta durması, çiftçinin üretiyor olması, çiftçinin memnuniyet içerisinde üretiyor olması üretimden kaynaklanan sorunlarının ortadan kalkmış olması, üretim girdi maliyetlerinden kaynaklanan kendi sorunlarının ortadan kalkması ve ürün fiyatında da en azından onu memnun edecek bir fiyat noktasına sahip olması ve aynı zamanda üretimde oluşan riski de herkesin paylaşması yani bunu sadece üreticiye, çiftçiye bırakıp “İyi bakıyorum, o olmadı ben buna gidiyorum; o oldu olmadı, olmaz.” Yani burada dolayısıyla üreticinin -demin Şemsettin Bey de bahsetti- üretimini takip ediyor olmak, onun mahsulünde kullandığı ilaçları takip ediyor olmak aslında bu kaygıdan kaynaklanıyor, o riski en azından bilimle ortadan kaldırma çabasından kaynaklanıyor.

Şimdi, burada çiftçi var, tüccar veya malı alan ve ihraç eden kurum var ve dış alıcı var. Dış alıcı ve ihracatçı arasındaki ilişki ve bağdan önce üretici ve ihracatçının arasında güçlü bir bağ oluşturmak ve bunun içinde devletin çok önemli bir rolü vardır hem fiyat istikrarı açısından hem üreticinin sağlıklı bir üretim yapabiliyor olmasını sağlaması açısından. O nedenle bu, sanayi üretimi gibi değil yalın

Üretim, stoksuz retim “Efendim tedarikçiden ben istediğim zaman alırım, onunla yaparım sözleşmemi, istemediğim zaman başka bir tedarikçiden alırım.” gibi bakmamak lazım çünkü burada üretici yoksa, üretim yoksa biz de yokuz, başka bir tedarikçisi yok bu işin.

O nedenle bu çerçevede bütün çabalarımızın, bizim iki üç gündür bir arada olduğumuz gerek bütün sektörün, ihracatçı, işlemeci, işleyici ve üretici kesimleriyle bir araya geldiğimizde gördüğümüz en büyük eksiklik demeyelim, talep, devletin bu işte önemli bir aktör, rol oynaması ve sektöre sahip çıkması, herkesin menfaatine olacaktır diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

EGE KURU MEYVE VE MAMULLERİ İHRACATÇILARI BİRLİğİ YÖNETİM KURULU
BAşKANI BİROL CELEP – Tüm katılımcılara teşekkür ediyoruz.

BAşKAN – Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 19.00

